

Doskonalenie
Kadr
Gospodarki

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

Przewodnik rynkowy
dla przedsiębiorców

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

Republika Chorwacji

POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
POLISH AGENCY FOR ENTERPRISE DEVELOPMENT

KRAJOWA IZBA GOSPODARZA
CENTRUM PROMOCJI

wyginternational
IMC Polska

PRZEDMOWA

Republika Chorwacji jest małym krajem i jej udział w światowym obrocie towarowym wynosi zaledwie 0,2%, ale kraj ten posiada, oprócz walorów turystycznych, istotne zalety gospodarcze, biorąc pod uwagę stały wzrost jego aktywności ekonomicznej, szybko rozwijającą się turystykę oraz wzrastający popyt wewnętrzny.

Chorwacja tym bardziej jest godna szerszego zainteresowania polskich podmiotów gospodarczych, że za kilka lat (ekspertki szacują, że za 4-5), po spełnieniu warunków okresu przejściowego i stając się członkiem Unii Europejskiej, w pełni otworzy swój rynek m.in. na polskie towary. Krajowy biznes z każdym rokiem wzbogaca ofertę eksportową do Chorwacji. Na 97 działów taryfy celnej, reprezentowanych było 86.

Niniejsze opracowanie ma na celu przekazanie polskim przedsiębiorcom, w skondensowanej formie, praktycznych informacji o chorwackim rynku, które mogą być pomocne w podjęciu decyzji o rozpoczęciu lub rozszerzeniu dotychczasowej współpracy z tym państwem.

Polski biznes z powodzeniem wchodzi na ten obiecujący rynek ale możliwości są dużo większe.

Dane statystyczne w swej większości, w tym odnoszące się do polsko – chorwackiej wymiany handlowej, są oparte na danych chorwackich, które ze względu na nieco inną metodologię obliczeń, w niektórych przypadkach nieznacznie różnią się od danych publikowanych przez GUS.

Przy opracowywaniu niniejszego poradnika korzystano ze źródeł tak polskich, jak i chorwackich. Bardzo wartościowe są informacje i opracowania oraz Ministerstwa Gospodarki, za które autorzy opracowania składają szczególne podziękowanie.

Redakcja „Przewodnika”, który ma służyć jako nieodpłatna pomoc szkoleniowa w cyklu zajęć w ramach projektu PARP „Wsparcie rozwoju polskiego eksportu”, serdecznie dziękuje za udostępnienie materiałów i danych statystycznych, Ambasadzie RP w Zagrzebiu, Wydziałowi Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu, kierownictwu i pracownikom Departamentu Międzynarodowych Stosunków Dwustronnych Ministerstwa Gospodarki, Ambasadzie Republiki Chorwacji w Warszawie, Instytutowi Koniunktur i Cen Ministerstwa Gospodarki.

Zespół redakcyjny ma nadzieję, że opracowanie przybliży przedsiębiorcom polskim rynek chorwacki i będzie przydatnym instrumentem w podejmowaniu przez nich korzystnych biznesowych decyzji.

(red.)

Spis treści:

	Przedmowa	2
1.	Informacje ogólne o kraju	5
1.1	Podstawowe informacje	5
1.2	Ludność, warunki życia, religia	6
1.3	Klimat, warunki geograficzne, bogactwa naturalne	7
1.4	System polityczny	7
1.5	Aktualna sytuacja polityczna, stosunki z sąsiadami	9
2.	Gospodarka	10
2.1	Rys historyczny rozwoju gospodarki	10
2.2	Charakterystyka gospodarki kraju	11
2.3	Charakterystyka głównych sektorów gospodarki	12
2.4	Inwestycje	16
2.5	Prognoza rozwoju gospodarki Chorwacji	17
3.	Przekształcenia strukturalne i system własności	18
4.	System finansowy	19
4.1	Sektor bankowy	19
4.2	Sektor ubezpieczeniowy	20
4.3	Rynek kapitałowy	21
5.	System podatkowy	22
5.1	Ogólne informacje o systemie podatkowym	22
5.2	Podatki powszechne	23
5.3	Podatki wojewódzkie	25
5.4	Podatki gminne lub miejskie	26
5.5	Podatki mieszane	27
6.	Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej	31
6.1	Podstawy prawne	31
6.2	Formy prawne podmiotów gospodarczych	32
6.3.	Inne formy działalności gospodarczej lub jej promocji	37
6.4	Procedury związane z zakładaniem firmy	40
6.5	Strefy wolnocłowe	44
6.6	Nieformalne uwarunkowania działalności gospodarczej	44
7.	Handel zagraniczny i polityka handlowa	45
7.1	Obroty handlu zagranicznego, jego struktura i kierunki geograficzne	45
7.2	Polityka celna	48
7.3	Pozataryfowe instrumenty polityki handlowej	49

8.	Współpraca gospodarcza Polski z Chorwacją	51
8.1.	Podstawy prawno-traktatowe bilateralnej współpracy gospodarczej z Chorwacją	51
8.2	Wielkość i struktura wzajemnej wymiany handlowej	51
8.3	Współpraca inwestycyjna	54
8.4	Możliwości rozszerzenia współpracy gospodarczej – nisze rynkowe	54
8.5.	Formy działalności marketingowo-promocyjnej na chorwackim rynku	56
9.	Warunki podróży i zamieszkania w Chorwacji	58
9.1	Przekraczanie granicy	58
9.2	Wizy	59
9.3	Przepisy celne	60
9.4	Przekraczanie granicy	60
9.5	Czas	61
9.6	Możliwości dostania się do Chorwacji	61
9.7	Obowiązek meldunkowy	62
9.8	Baza noclegowa	62
9.9	Jedzenie	62
9.10	Zdrowie	63
9.11	Telekomunikacja	63
9.12	Waluta, koszty utrzymania	63
9.13	Dni wolne i święta	64
9.14	Bezpieczeństwo	65
10.	Przydatne adresy	65

I. Informacje ogólne o kraju

I.1 Podstawowe informacje

Republika Chorwacji leży w Europie Centralnej, nad Morzem Adriatyckim. Rozciągając się długim pasem wzdłuż wybrzeża Morza Adriatyckiego graniczy: ze Słowenią (501 km) od zachodu, Węgrami (329 km) z północy, Serbią (241 km) od północnego wschodu, Bośnią i Hercegowiną (932 km), która znajduje się niejako w środku Chorwacji od strony wschodniej oraz z Czarnogórą (25 km) od południowego wschodu.

Republika Chorwacji liczy 56 610 km² (łąd), czyli około sześć razy mniej niż Polska. Należy do niej 1185 wysp, z czego 66 jest zaludnionych. Do największych wysp należą Krk (410 km²), Cres i Brač.

Kraj dzieli się pod względem administracyjnym na 21 okręgów (żupaniji). Jednym z nich jest stolica kraju (Zagrzeb), będąca odrębną jednostką administracyjną na prawach żupaniji. Na obszarze Chorwacji znajduje się 122 miast i 416 gmin. Największe miasto – Zagrzeb liczy 779,2 tys. mieszkańców. Inne duże miasta Chorwacji to Split, Rijeka, Osijek – wszystkie powyżej 100 tys. mieszkańców.

Językiem urzędowym jest chorwacki, a w pisowni stosowany jest alfabet łaciński (do czasów odzyskania niepodległości w 1991 r. używano alfabetu łacińskiego i cyrylicy, a językiem urzędowym był serbsko - chorwacki). Najczęściej używanym językiem obcym, zwłaszcza w biznesie i wśród młodego pokolenia, jest język angielski, znany jest niemiecki, a na wybrzeżu włoski.

Walutą jest kuna (1 kuna = 100 lip). Banknoty w obiegu mają wartość: 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500, 1000 kun (HRK). Monety mają wartość: 1, 2, 5, 10, 20, 50 lip oraz 1, 2, 5 kun. Średnie kursy wymiany: 1 EUR = 7,25 HRK;

1 USD = 5,68 HRK;

1 PLN = 1,85 HRK (kurs z 1.08.2006)

Stopień zurbanizowania Chorwacji można określić jako średnio wysoki. Znaczna większość ludności (64%) mieszka w miastach, natomiast na wsi – 36%.

Chorwacja jest członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych od 1992 r. oraz organizacji jej systemu (m.in. Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury

(UNESCO), Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).

W październiku 1996 roku została członkiem Rady Europy, a w listopadzie 2000r. członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO). Od 1 marca 2003 r. kraj ten stał się pełnoprawnym członkiem Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (CEFTA), a w czerwcu 2004 roku uzyskał status kraju kandydującego do UE. Republika Chorwacji jest także członkiem Międzynarodowego i Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, Światowej Organizacji Zdrowia, Międzynarodowego Konsorcjum Satelitów Łącznościowych (INTELSALT), Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej (INTERPOL) oraz wielu innych organizacji o charakterze międzynarodowym.

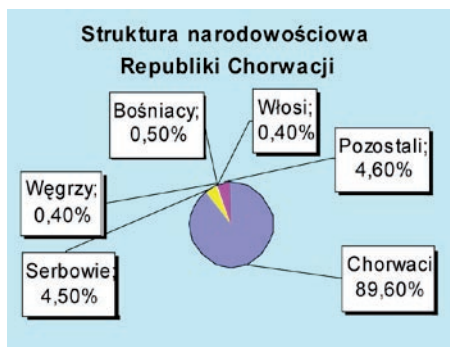
1.2 Ludność, warunki życia, religia

Chorwację zamieszkuje 4,4 mln mieszkańców (84,6 osoby na km²). W ostatnich latach obserwuje się tendencję spadkową liczby mieszkańców kraju, spowodowaną głównie emigracją zarobkową do krajów zachodnich, ujemnym przyrostem naturalnym (wskaźnik -2,5 na 1 tys. mieszkańców za lata 2002 - 2004) oraz emigracją Serbów do rodzinnego kraju – Serbii.

W wyniku działań wojennych w latach 90-ch i migracji ludności, struktura narodowościowa ludności zamieszkującej Chorwację uległa znacznym zmianom - zdecydowanie zmniejszył się udział ludności narodowości serbskiej.

Aktualnie struktura narodowości w Republice Chorwacji przedstawia się następująco: Chorwaci – 89,6%, Serbowie – 4,5%, Bośniacy – 0,5%, Włosi – 0,4%, Węgrzy – 0,4%, Albańczycy – 0,3 %, Słowacy – 0,3 %, Czesi – 0,2 %, Rumuni – 0,2 %, Słowacy i Czarnogórcy – po 0,1 %, inne narodowość – 0,4%. W trakcie spisu ludności Chorwacji w 2001 roku, 567 osób określiło swoją narodowość jako polską. Najwięcej z nich mieszkało w Zagrzebiu (133 osoby) i Rijece (37 osób).

Struktura wieku społeczeństwa Chorwacji (na podstawie spisu ludności z 2001 roku) wskazuje na jego starzenie się: ludność do 14 roku życia stanowi 17,1% ogółu mieszkańców kraju, w wieku od 15 do 64 lat – 67,2% i w wieku powyżej 65 lat – 15,7%. W pasie śródziemnomorskim mieszka czwarta część ludności Chorwacji.

Generalnie poziom i warunki życia w Chorwacji można określić jako dobre. Średni poziom życia jest zbliżony, chociaż nieco niższy od polskiego. Występują znaczne różnice w poziomie życia w poszczególnych regionach, między miastem, a wsią oraz powiększające się rozwarstwienie społeczne.

Najpopularniejsza w Chorwacji jest religia rzymsko-katolicka (wyznaje ją ok. 88,0% społeczeństwa) prawosławni stanowią ok. 4,4% obywateli kraju (na początku lat 90-ch ok. 11,0%), muzułmanie ok. 1,3%, protestanci ok. 1,2%, a wyznawcy innych wyznań – ok. 0,5%. Natomiast ok. 4,6% społeczeństwa określa się jako niewierzący.

1.3 Klimat, warunki geograficzne, bogactwa naturalne

Ukształtowanie terenu jest zupełnie różne w części północnej i południowej Chorwacji. Północna Chorwacja, w której skład wchodzi krainy Sławonia i Barania, jest niziną (Nizina Panońska), z rzadkimi i niskimi (do 500 m n.p.m.) górami. Jest to obszar rolniczo - przemysłowy. Natomiast południowa część od Istrii, przez Gorski Kotar i Velebit, na całej Dalmacji kończąc. Mimo to, w Chorwacji nie ma gór wyższych niż 2000 m n.p.m. Najwyższym szczytem jest Vrh Dinare (1831 m), leżący na granicy z Bośnią i Hercegowiną niedaleko miasta Knin. Lasy pokrywają ok. 30% kraju.

Chorwacja leży na obszarze zlewisk Morza Czarnego i Adriatyku. Rzeki w Chorwacji środkowej i północnej są duże i należą do zlewiska Morza Czarnego (Sawa, Drava, Dunaj). Rzeki, które mają ujście do Adriatyku, są krótkie i o dużych spadkach. W Chorwacji nie ma wielu jezior i są one raczej nieduże. Największe – Vrana niedaleko Biogradu – około 30 km².

W Chorwacji istnieją trzy strefy klimatyczne. Wewnątrz kraju panuje umiarkowany klimat kontynentalny, wzdłuż wybrzeża Adriatyku klimat podzwrotnikowy typu śródziemnomorskiego (z dużą ilością dni słonecznych; suche i gorące lata, łagodne i wilgotne zimy) a w centralnej części kraju, oddzielającej część lądową od pasa nadmorskiego, klimat typowy dla terenów górskich. Średnia temperatura w części kontynentalnej: styczeń od 0 do 2 °C, w sierpniu od 19 do 23 °C; średnia temperatura w regionach nadmorskich: styczeń 6 do 11 °C, sierpień 21 do 27 °C; przeciętna temperatura morza w okresie zimowym 12 °C, latem – około 25 °C.

Z surowców mineralnych w Chorwacji występują boksyty, ropa naftowa, gaz ziemny, niewielkie pokłady węgla brunatnego. Kraj ten posiada także małe ilości rud żelaza, a z surowców budowlanych znaczne zasoby wapienia, gliny i kamienia budowlanego. Naturalnym bogactwem są źródła termalne.

1.4 System polityczny

Mimo, że wśród Słowian Chorwaci cieszą się najstarszą tradycją państwowości, to Republika Chorwacji jest jednym z najmłodszych państw europejskich. Jako samodzielne państwo powstała w wyniku rozpadu Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosława-

---

wii, ogłaszając w dniu 25 czerwca 1991 r. niepodległość i suwerenność, po przeprowadzonym ogólnokrajowym referendum.

Oficjalne uznanie przez inne państwa rozpoczęło się z dniem 15 stycznia 1992 r., w wyniku decyzji państw Wspólnoty Europejskiej o uznaniu Chorwacji jako nowo powstałego państwa. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej 21 stycznia 1992 r. zadeklarował gotowość nawiązania stosunków dyplomatycznych. Z dniem 9 kwietnia 1992 r. Minister Spraw Zagranicznych RP ustanowił Ambasadę Rzeczypospolitej z siedzibą w Zagrzebiu.

Proklamowanie niepodległości spotkało się ze zbrojną interwencją Armii Jugosłowiańskiej (de facto Serbskiej). Na większości terytorium kraju walki nie trwały długo i wkrótce armia serbska wycofała się z Chorwacji. Od kwietnia 1992 r. utrzymanie pokoju starały się zapewnić siły pokojowe ONZ.

Pozostały sprawy sporne pewnych obszarów kraju (Kraina, część Sławonii), w których władzę przejęli Serbowie zamieszkujący te tereny, a Chorwaci zostali z nich wypędzeni. W wyniku tzw. błyskawicznej wojny, wojska chorwackie odbiły Krainę w 1995 roku. Natomiast sprawę Sławonii, w tym zrujnowanego Vukowaru, załatwiono pokojowo. Ostatecznie na mocy tzw. układu z Dayton, konflikt formalnie rozwiązano w 1995 r. W 1998 roku ostatecznie okupowane przez Serbów terytoria włączono do Chorwacji.

Chorwacja jest wielopartyjną republiką parlamentarną, opartą na trójpodziale władzy, działającą na podstawie konstytucji z 22 grudnia 1990 roku, zmodyfikowanej w 1999 i 2001 roku. System prawa został przystosowany do współczesnego ustawodawstwa europejskiego. System polityczny opiera się na uznawaniu praw człowieka, rządach prawa, równoprawności narodowej, nienaruszalności własności osobistej, sprawiedliwości społecznej.

Władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu - Chorwackiego Zgromadzenia Narodowego (Saboru) – liczącego, w zależności od ilości głosujących, od 100 do 160 deputowanych. Kadencja parlamentu trwa 4 lata. Ostatnie wybory odbyły się w listopadzie 2003 r.

Władzę wykonawczą pełni rząd, na czele którego stoi premier. Od grudnia 2003 roku jest nim Ivo Sanader, a władzę sprawuje mniejszościowa koalicja prawicowo – centrowa (na 152 deputowanych w obecnej kadencji parlamentu, koalicję tę reprezentuje 75 deputowanych), złożona z Chorwackiej Wspólnoty Demokratycznej (HDZ), Centrum Demokratycznego (DC), Chorwackiej Partii Socjal-Liberalnej (HSLs), Chorwackiej Partii Rencistów (HSU) i Niezależnej Demokratycznej Partii Serbskiej (SDSS).

Głową państwa i zwierzchnikiem sił zbrojnych jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych na 5 lat, z prawem powoływania premiera (członków gabinetu desygnuje premier, zatwierdza ich parlament). Od początku istnienia tego urzędu piastował go Franjo Tuđman (wybrany kolejno w roku 1990 i 1992 przez parlament oraz w 1997 r., po zmianie konstytucji – w wyborach powszechnych). Ostatnia kadencja została przerwana śmiercią prezydenta w grudniu 1999 r. Od lutego 2000 roku prezydentem jest Stipe Mesić, który pełni swój urząd do chwili obecnej (wybrany na II kadencję w wyborach styczniowych 2005 r.).

Władzę sądowniczą w Chorwacji sprawują niezależne sądy. System sądowniczy tworzą sądy cywilne: ds. wykroczeń, administracyjne i gospodarcze. Wszystkie one podlegają Sądowi Najwyższemu. Sąd Konstytucyjny decyduje o zgodności wydawanego prawa z przepisami konstytucji, o ważności przeprowadzanych wyborów, referendum oraz stoi na straży konstytucyjności działań instytucji państwowych, samorządowych i innych.

Do najbardziej liczących się partii politycznych należą: Chorwacka Unia Demokratyczna (HDZ), Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP), Chorwacka Partia Chłopska (HHSS), Chorwacka Partia Prawa (HHSP), Demokratyczne Zgromadzenie Istrii (IDS), Chorwacka Partia Ludowa – Liberalni Demokraci (LDC), Chorwacka Partia Rencistów, HSU Niezależna Demokratyczna Partia Serbska (SDSS), Chorwacka Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (HKDU), Blok Chorwacki (HB), Chorwacka Partia Socjal-Liberalna (HSL) Centrum Demokratyczne (DC).

1.5 Aktualna sytuacja polityczna, stosunki z sąsiadami

Republika Chorwacji jest państwem, w którym sytuacja polityczna jest ustabilizowana, aczkolwiek nie pozbawiona problemów nękających wszystkie państwa regionu. Przesilenie polityczne miało miejsce w 2001 r., gdy wydanie zbrodniarzy wojennych Trybunałowi Haskiemu wywołało szybko zażegnany kryzys rządowy. Wybory parlamentarne w grudniu 2003 r. potwierdziły dużą dezintegrację polityczną społeczeństwa chorwackiego, jednak zbudowanie rządu koalicyjnego ustabilizowało sytuację polityczną w kraju.

Wstąpienie do zachodnich struktur integracyjnych jest obecnie strategicznym narodowym celem Chorwacji. W lutym 2003 roku rząd Republiki Chorwacji złożył wniosek o przyjęcie do UE, a w czerwcu 2004 roku Chorwacja uzyskała status kraju kandydującego do Unii Europejskiej. Jednak rozpoczęcie negocjacji zostało uzależnione od wydania przez rząd chorwacki kilku jej obywateli, podejrzanych o popełnienie zbrodni wojennych w okresie wojny domowej w latach 1991 - 1995. Rozmowy akcesyjne rozpoczęły się w październiku 2005 r. (w kwietniu 2006 przed sądem w Hadze rozpoczął się proces osób oskarżonych). Podejmowane są również przedsięwzięcia zmierzające do wejścia Chorwacji w struktury NATO (w 2002 roku dopuszczono Chorwację do udziału w programie NATO „Partnerstwo dla Pokoju”).

Od kilku lat rząd Republiki Chorwacji podejmuje zdecydowane działania w kierunku poprawy stosunków z sąsiadami, zwłaszcza z Serbią i Czarnogórą (w 2002 r. odbył się pierwszy od czasu rozpadu Jugosławii szczyt prezydentów Bośni, Chorwacji oraz Serbii i Czarnogóry; wkrótce potem zakończono trwający dziesięć lat spór pomiędzy Chorwacją a Serbią i Czarnogórą o przynależność terytorialną półwyspu Prevlaka, w styczniu 2004 roku podpisano umowę o wolnym handlu między obydwojma państwami, która weszła w życie w lipcu 2004 roku).

Stosunki ze Słowenią tradycyjnie są przyjacielskie, chociaż nieco zakłócone sporami granicznymi. Z Węgrami nie występują żadne nieporozumienia.

Stosunki z Bośnią i Hercegowiną są dobre, kraj ten jest wspierany przez Chorwację w procesie budowy swojej państwowości i jest jednym z największych partnerów han-

---

dłowych Chorwacji, aczkolwiek pojawiają się ze strony polityków BiH działania zmierzające do ograniczenia współpracy gospodarczej z Chorwacją i żądania renegotjacji umowy o wolnym handlu, która wg Sarajewa nie zapewnia ekwiwalentnych korzyści. Stosunki z Włochami są stabilne, chociaż od czasu do czasu we wzajemnych kontaktach powraca kwestia własności i mniejszości narodowych na części Płw. Istria, które to zagadnienia są następstwem II wojny światowej.

2. Gospodarka

2.1 Rys historyczny rozwoju gospodarki

Do końca II wojny światowej gospodarka chorwacka bazowała na rolnictwie i niewielkim przemyśle przetwórczym.

Przyspieszenie uprzemysłowienia kraju oraz jego dywersyfikacja nastąpiła po 1945 r. W wyniku decentralizacji gospodarki w 1965 r. nastąpił wzrost gospodarczy oraz silny rozwój niektórych sektorów, przede wszystkim turystyki. Wybuch walk w 1991 spowodował duże zniszczenia i spadek o połowę PKB, stukrotnie spadło wydobycie boksytów, wiele ośrodków przemysłowych znalazło się w strefie bezpośrednich działań wojennych, zostały zerwane więzi gospodarcze pomiędzy podmiotami gospodarczymi, zamarła turystyka.

W rozwoju gospodarczym Chorwacji od momentu zakończenia działań wojennych w 1995 r. do dziś można wyróżnić dwa okresy; w pierwszym, do 2000 roku rosła inflacja, deficyt budżetowy, dług zagraniczny i bezrobocie, co wywołało bardzo duże niezadowolenie społeczne. W drugim, po 2000 r., pomoc państw zachodnich, wzrost napływu kapitału zagranicznego szczególnie w sektor turystyczny i petrochemiczny, a także pierwsze istotniejsze reformy o charakterze makroekonomicznym przeprowadzone przez rząd chorwacki i jego rygorystyczna polityka fiskalna, pozwoliły ustabilizować gospodarkę i ustabilizować walutę.

Gdy władzę w kraju objęły siły polityczne zorientowane na otwarcie polityczne i ekonomiczne oraz widzące konieczność przeprowadzenia zasadniczych reform rynkowych, przy zachowaniu restrykcyjnej polityki makroekonomicznej, zaczął systematycznie następować wzrost produkcji przemysłowej i dochodu narodowego brutto (w 2003 r. osiągnął on poziom z 1990 r.). Zaczęła znów rozwijać się turystyka, chociaż w tym czasie niektóre wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą kraju, jak np. stopa bezrobocia czy dług zagraniczny, nadal wzrastały.

W dalszym ciągu poważnym problemem dla gospodarki chorwackiej były także wydatki ponoszone na likwidację bezpośrednich i pośrednich skutków wojny domowej, na który to cel przeznaczano corocznie 0,5-0,7 mld EUR (1,9-2,5% GDP).

Reformatorskie działania rządu sprawiły, że utrzymano inflację na niskim poziomie, zmniejszono deficyt budżetowy, podaż pieniądza pozostawała pod kontrolą, co spowodowało, że Chorwacja została zaliczona do krajów nie wysokiego jak wcześniej, a ograniczonego ryzyka inwestycyjnego i dzięki temu wzrosło zainteresowanie inwestorów zagranicznych tym rynkiem.

Wyraźniejszy rozwój gospodarczy kraju dało się zaobserwować w 2004 r. Jednak w dalszym ciągu, w wyniku koalicyjnych zależności rządzących obecnie ugrupowań politycznych oraz oporu społeczeństwa i związków zawodowych, wiele reform, tak społeczno-gospodarczych, jak i w sądownictwie czeka jeszcze na przeprowadzenie. W pewnym stopniu wpływ na powolny rozwój gospodarki Chorwacji na przełomie lat 1999-2000 i kilku następnych miała też recesja gospodarcza w Niemczech i Włoszech, od których gospodarka chorwacka jest bardzo silnie uzależniona.

2.2 Charakterystyka gospodarki kraju

Gospodarka Chorwacji rozwija się w tempie ok. 4,0% rocznie, co należy uznać za średnie tempo rozwoju. Wysokość PKB na jednego mieszkańca wynosi 46% średniej unijnej, co pod tym względem plasuje Chorwację na poziomie naszego kraju (49% średniej unijnej). Wartość PKB per capita wynosi ok. 6.800 euro, przy czym występują duże różnice pomiędzy poszczególnymi regionami kraju.

Rządowi chorwackiemu udaje się utrzymywać od 1998 r. malejącą stopę inflacji. Jej najwyższy od czterech lat poziom w roku ubiegłym (3,3%) był spowodowany wzrostem cen ropy naftowej i jej produktów. Płace realne ludności wzrastają, począwszy od 2000 r., w średniorocznym tempie ok. 2,7%.

Chorwacja, podobnie jak i pozostałe kraje Europy Środkowej i Wschodniej przechodzące proces transformacji gospodarczej, należy do krajów o wysokim bezrobociu, aczkolwiek z tendencją do jej zmniejszania (spadek z 22,3% w 2002 r. do 18% w 2005 r.). Widoczny jest stały wzrost wymiany towarowej Chorwacji z zagranicą, jednak jej największym problemem jest wciąż rosnące ujemne saldo bilansu handlowego, które na koniec 2005 roku wyniosło 9,7 mld USD i w stosunku do roku poprzedniego wzrosło o ok. 14,0 %.

Deficyt wymiany towarowej i rosnący dług zagraniczny (ok. 26 mld EUR) nie rekompensują rosnących wpływów z turystyki i dodatniego salda transferów bieżących, w wyniku czego pogarsza się saldo bilansu płatniczego oraz wzrasta deficyt budżetowy, który na koniec 2005 r. wynosił 9,3 mld kun (4,2% PKB). Tendencje te potwierdzają dane makroekonomiczne w poniższym zestawieniu.

Tabela I

Podstawowe wskaźniki rozwoju gospodarki chorwackiej w latach 1998-2005

L/p	Wskaźniki makroekonomiczne	Rok						
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.	PKB (mld EUR, ceny rynkowe)	18,7	20,0	22,2	24,2	25,5	27,6	30,1
2.	PKB (roczna stopa wzrostu)	-0,9	2,9	4,4	5,6	5,3	3,8	4,3
3.	PKB per capita (EUR)	4.10	4.56	4.99	5.45	5.74	6.22	6.78
4.	Stopa bezrobocia	19,5	21,4	22,3	22,3	19,2	18,1	18,0
5.	Saldo bilansu handlowego (mld USD)	-3,5	-3,6	-4,4	-5,8	-8,0	-8,6	-9,7

6. Dynamika wzrostu eksportu	95,2	103,0	105,3	105,1	126,2	129,7	109,8
7. Dynamika wzrostu importu	99,4	102,0	116,0	117,2	132,5	116,7	111,8
8. Udział hz w PKB (%)	60,8	66,8	69,5	68,5	70,6	71,7	72,9
9. Średnia roczna stopa inflacji	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3
10. Dynamika płac realnych	110,1	103,4	101,6	103,1	103,8	103,7	101,5
11. Dług zagraniczny (mld EUR)	10,10	12,11	13,46	15,10	19,81	22,78	25,54
12. Dług zagraniczny (% PKB)	54,1	60,6	60,7	61,5	75,5	80,2	84,8
13. Całkowity dług publiczny (% PKB)	48,4	47,4	48,1	47,0	490,2	50,7	51,3
14. Deficyt budżetowy (% PKB)	-2,2	-1,9	-2,3	-2,7	-3,3	-3,9	-4,2
15. Saldo bilansu płatniczego (% PKB)	-7,1	-7,5	-6,8	-4,3	-4,8	-5,0	-3,7

Źródło: Statistical Yearbook. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2003, 2004, 2005; Statistical Information 2006. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2006; Materiały informacyjne Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu

2.3 Charakterystyka głównych sektorów gospodarki

W ostatnich pięciu latach poszczególne najważniejsze gałęzie gospodarki narodowej Republiki Chorwacji uczestniczą w tworzeniu produktu krajowego brutto, średnio w następującej wysokości:

- produkcja przemysłowa 20,0%,
- turystyka 20,0%,
- handel, usługi naprawcze 10,3%,
- rolnictwo 6,8%,
- budownictwo 5,8%.

Położenie nadmorskie Chorwacji sprawia, że wiele dziedzin gospodarki narodowej jest związanych z morzem. Znaczące miejsce zajmuje turystyka, przemysł stoczniowy, rybnictwo, transport morski.

2.3.1 Przemysł

Główną rolę w produkcji przemysłowej Chorwacji odgrywa przemysł przetwórczy i spożywczy, a nieco mniejszą gałęzie przemysłu związane z produkcją i dostarczaniem takich mediów jak energia elektryczna, woda oraz przemysł wydobywczy. Udział podstawowych czterech sektorów przemysłu w ogólnej produkcji przemysłowej przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 2
Udział poszczególnych sektorów w produkcji przemysłowej Chorwacji w 2005 r. (w %)

L/p	Sektory przemysłu	Udział w ogólnej produkcji przemysłowej w %
1.	Przemysł przetwórczy	61,7
2.	Przemysł spożywczy	20,7
3.	Produkcja energii elektrycznej, pary i ciepłej wody, pozyskiwanie i dostarczanie zimnej wody	12,1
4.	Przemysł wydobywczy	5,5
Razem		100,0

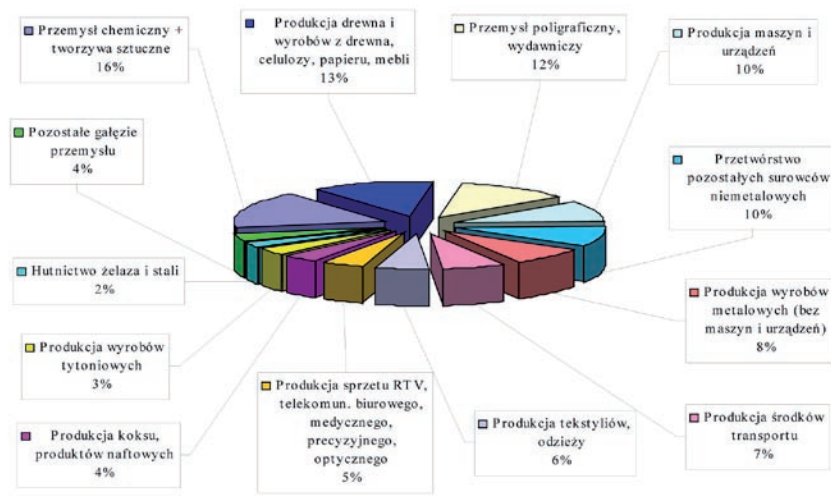
Źródło: „Gospodarka Chorwacji w 2005 roku” Informacja Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu.

Przemysł przetwórczy charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą gałęziową. Do najbardziej znaczących gałęzi, jak wynika z poniższego diagramu, należą: przemysł chemiczny, przemysł związany z produkcją drewna i wyrobów z niego, przemysł poligraficzny, przemysł metalowy i maszynowy. Nieco mniejsze znaczenie w gospodarce chorwackiej odgrywa przemysł produkcji środków transportu, odzieżowy, produkcji sprzętu biurowego i RTV, petrochemiczny, tytoniowy oraz hutnictwo.

W 2005 r. największą dynamikę wzrostu produkcji, w stosunku do roku ubiegłego, odnotowano w produkcji sprzętu biurowego (komputery), medycznego, precyzyjnego i optycznego (123,7%), w produkcji maszyn i urządzeń (117,7 %), w przemyśle poligraficzno-wydawniczym (115,8 %), w produkcji wyrobów metalowych (bez maszyn i urządzeń). Nieco mniejszym rozwojem charakteryzowała się produkcja przemysłu chemicznego, łącznie z produkcją kauczuku i tworzyw sztucznych (106,2%), hutnictwo żelaza i stali (104,7%), produkcja środków transportu (103,9 %) oraz produkcja wyrobów z drewna, celulozy, papieru i mebli (102,2%). Natomiast regres zanotowano w przemyśle tekstylnym-odzieżowym (94,0%), w produkcji wyrobów tytoniowych (95,4%) oraz w produkcji koksu i produktów naftowych (94,3%).

Przemysł wydobywczy. Największe znaczenie dla gospodarki ma wydobycie boksytów (w Istrii i w Dalmacji) oraz stosunkowo niewielkie wydobycie ropy naftowej, gazu

**PRODUKCJA PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO CHORWACJI
W 2005 r. WEDŁUG GAŁĘZI PRZEMYSŁU**

ziemnego, rud cynku i ołowiu, azbestu, węgla kamiennego i kamienia budowlanego.
Źródło: Statistical Information 2006. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2006.

Przemysł spożywczy generuje ok. 20,7% dochodu narodowego Chorwacji. Analiza produkcji 22 podstawowych produktów przemysłu spożywczego wykazuje, że produkcja zaledwie pięciu z nich wykazuje w latach 2003 i 2004 stałą, niewielką tendencję wzrostową (od 0,5% do 11,8%). Do produktów tych należą: soki owocowe, pieczywo cukiernicze, wino, wędliny, napoje bezalkoholowe, oleje jadalne i mięso. Produkcja pozostałych artykułów utrzymuje się na stałym poziomie z niewielkimi wahaniami z wyjątkiem cukru, którego produkcja wzrosła w 2004 roku o 52,5% .
Najbardziej znanymi chorwackimi produktami spożywczymi na rynkach zagranicznych są: przyprawy (producent: Podravka d.d. Koprivnica), wyroby czekoladowe (producent: Kraš d.d. Zagrzeb).

Produkcja energii elektrycznej w Chorwacji w znacznym stopniu oparta jest na wyzyskiwaniu hydroenergetycznych zasobów rzek górskich; m.in. kaskadowe hydroelektrownie na rzece Cetina i Krka). Kraj ten korzysta również, oprócz energii elektrycznej wyprodukowanej z węgla, z energii z elektrowni atomowej wybudowanej w latach 70-ch we współpracy z Słowenią w Krško (na terytorium Słowenii, około 20 km od granicy).

2.3.2 Turystyka

Ze względu na swe położenie geograficzne Chorwacja ma naturalne, bardzo sprzyjające warunki do rozwoju turystyki. Do 1990 ten dział gospodarki przynosił największą część dewizowych dochodów państwa. Turystyka skupiała się głównie na wybrzeżu dalmatyńskim, wewnątrz kraju ruch był relatywnie niewielki. Wojna domowa zdewastowała dużą część infrastruktury przemysłu turystycznego oraz spowodowała zniszczenia niektórych zabytkowych miast jak Pula, Split czy Dubrownik.

Poważne inwestycje w tę gałąź gospodarki po 1995 r. oraz racjonalne decyzje ekonomiczne (m.in. zniesienie podatku VAT na przyjazdowe grupy turystyczne z zagranicy) zadecydowały, że turystyka jest nadal jedną z wiodących gałęzi gospodarki Chorwacji dostarczającą do niej w ostatnich trzech latach corocznie ponad 6 mln dochodu i tworząc tym samym prawie 20% wartości PKB. W ogólnej sumie turystów bardzo wysoki odsetek (ok. 90%) przypada na turystów zagranicznych (ok. 10 mln), a tylko ok. 10% na turystów krajowych. Począwszy od 2000 r. średnioroczne tempo wzrostu przychodów z turystyki wynosi ok. 21%, a najwyższy jest wzrost liczby turystów z Francji, Wielkiej Brytanii, krajów skandynawskich i USA.

W 2003 r. Chorwację odwiedziło 238 tys. turystów z Polski, w 2004 r. – 241 tys., a w roku 2005 – 242 tys.

2.3.3 Handel i usługi naprawcze

Ten dział gospodarki narodowej Chorwacji nie wykazuje zbyt dużych tendencji zmian w tworzeniu PKB, utrzymując się od kilku lat na poziomie ok. 10%. Ewentualne zmiany mają charakter incydentalny i są związane bądź to ze wzrostem cen detalicznych (najbardziej zauważalne są tu wzrosty cen paliw) lub też z chwilowym wzrostem sprzedaży niektórych towarów i usług połączonych ze wzrostem płac brutto i udzielonych kredytów przez banki (np. w 2005 r. wzrost o ok. 15% zakupów pojazdów samochodowych oraz usług motoryzacyjnych).

2.3.4 Rolnictwo

Terytorium Chorwacji zajmują w 57% grunty orne, łąki i pastwiska. Daje to przeciętny wskaźnik 0,67 ha użytków rolnych na 1 mieszkańca. Ze względu na warunki naturalne, typowe rolnictwo najlepiej jest rozwinięte w Sławonii i Chorwacji właściwej. Uprawia się tam głównie pszenicę, kukurydzę, buraki cukrowe, słonecznik, len, konopie, tytoń. Natomiast niemal połowę wszystkich upraw trwałych w Chorwacji stanowią winnice. Winorośl uprawia się przede wszystkim na wyspach i na wybrzeżu. Drugim rejonem jego uprawy jest rejon Zagorja w północnej Chorwacji.

Śródziemnomorski klimat wybrzeża stwarza także warunki do uprawy oliwek, fig, pomarańczy i cytryn, natomiast w pozostałych częściach kraju rozwinięte jest sadownictwo drzew owocowych charakterystycznych dla Europy Środkowej, z przewagą śliw. Na obszarach nizinnych hoduje się bydło, trzodę chlewną i drób, a w Górach Dy-

narskich owce, kozy, osły, muły. Chorwacja ma też dobre warunki do rozwoju rybołówstwa i przetwórstwa ryb. W Adriatyku łowi się m.in. sardynki, makrele i tuńczyki a u wybrzeży Istrii rozwijana jest także hodowla ostryg. Poważne znaczenie gospodarcze ma również eksploatacja lasów.

Udział produkcji rolnej, myślistwa, leśnictwa i rybołówstwa w wytworzonej wartości dodanej PKB na przestrzeni ostatnich ośmiu lat wykazuje tendencję malejącą (7,8% w 1997 r., 6,5% w 2005 r.), przy prawie niezmiennym poziomie hodowli bydła i produkcji mleka oraz spadku hodowli trzody chlewnej i drobiu.

2.3.5. Budownictwo

Udział produkcji budowlanej w PKB Chorwacji nie wykazuje tendencji wzrostowych w ostatnich ośmiu latach, a odnotowuje zauważalne coroczne wahania (np. 6,0% w 1997r. i 3,9% w 2000 i 2001 r.).

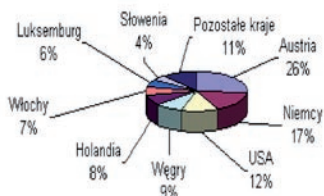
Największą dynamikę wzrostu w budownictwie odnotowano w 2003 r. i wpływ na taki stan rzeczy miały wyniki osiągnięte w budowie infrastruktury drogowej kraju.

2.4 Inwestycje

2.4.1 Inwestycje zagraniczne w Chorwacji

Wartość inwestycji zagranicznych dokonanych w Chorwacji w ciągu 13 lat (1993-2005), wynosi 11,22 mld EUR. Jedna czwarta skumulowanych inwestycji zagranicznych (25,9%) pochodzi z Austrii. Na drugim miejscu są Niemcy z udziałem 17,2%, a na trzecim USA z udziałem 11,7%. Kolejne miejsca zajmują Węgry, Holandia, Włochy, Luksemburg i Słowenia z udziałami odpowiednio 8,9%, 8,1%, 7,2%, 5,9% i 4,1%. Prawie ¼ inwestycji zagranicznych (23,4%) zostało ulokowanych w sektorze pośrednictwa finansowego. Na drugim miejscu znalazła się telekomunikacja (14,2%), a na kolejnych wydobywanie i przetwórstwo ropy naftowej, produkcja farmaceutyków, hotelarstwo i gastronomia, handel detaliczny, produkcja cementu, ze wskaźnikami odpowiednio: 11,4%, 8,9%, 3,9%, 3,7%, 2,9%.

Struktura geograficzna skumulowanych inwestycji zagranicznych w Chorwacji (od 1993- do września 2005)

2.4.2 Inwestycje chorwackie za granicą

Łączna wartość chorwackich inwestycji za granicą dokonanych w okresie lat 1993-2005 wyniosła 1,61 mld USD.

Największymi beneficjentami chorwackich inwestycji jest Bośnia i Hercegowina oraz Serbia i Czarnogóra (odpowiednio 45,6% i 40,9 %). Trzecie miejsce zajmuje Szwajcaria (36,1%), a czwarte Polska (9,5%). Kolejne znaczące miejsca zajmują: Słowenia

(4,7%), Holandia (4,5%), Liberia (3,5%) oraz Węgry (3,2%). Ponad połowa (52,7%) skumulowanych chorwackich inwestycji zagranicznych została ulokowana w produkcji farmaceutyków.

2.5 Prognoza rozwoju gospodarki Chorwacji

Ustabilizowany obecnie stan gospodarki chorwackiej ma szansę w najbliższym okresie czasu utrzymać swe trendy rozwojowe z ostatnich 2-3 lat. Gwarantem takiego stanu rzeczy jest stabilna sytuacja w regionie, unormowana wewnętrzna sytuacja polityczna kraju oraz fakt, że państwo to stało się krajem stowarzyszonym z UE, co daje gwarancję na dokończenie reform strukturalnych i monitoring gospodarki ze strony Wspólnoty. Krótkookresowa prognoza rozwoju gospodarki opracowana przez rząd Chorwacji na lata 2006-2008 zakłada, że osiągnie ona wskaźniki makroekonomiczne przedstawione poniżej.

Tabela 3
Planowane podstawowe wskaźniki rozwoju gospodarki chorwackiej w latach 2006-2008

L/p	Wskaźniki makroekonomiczne	Rok		
		2006	2007	2008
1.	PKB (mld HRK)	239,3	256,8	276,1
2.	PKB per capita (HRK)	53.862	57.820	62.151
3.	PKB per capita (EUR)	7.230	7.761	8.342
4.	PKB (wzrost w % do poprzedniego roku)	4,0	4,1	4,3
5.	Konsumpcja indywidualna (realny wzrost %)	3,9	4,0	3,7
6.	Konsumpcja zbiorowa (realny wzrost %)	0,8	1,3	1,3
7.	Inwestycje (realny wzrost %)	4,9	5,1	5,6
8.	Eksport (realny wzrost %)	5,7	4,7	5,4
9.	Import (realny wzrost %)	4,4	3,9	4,2
10.	Inflacja (% rok do roku)	3,2	2,8	2,6
11.	Saldo rachunku obrotów bieżących (% PKB)	-5,3	-4,5	-3,8
12.	Dług zagraniczny (mld EUR, na koniec roku)	26,70	28,68	30,91
13.	Dług zagraniczny (% PKB, na koniec roku)	83,1	83,2	83,4
14.	Deficyt budżetowy (% PKB)	-2,4	-2,2	-1,9
15.	Całkowity dług publiczny (% PKB)	49,0	48,4	47,4

Źródło: 2006 Pre-accession Economic Programme. Government of the Republic of Croatia. Zagreb 2006.

Jak widać z powyższych danych, do 2009 r. oczekiwany jest m.in. coroczny wzrost dochodu narodowego brutto na obecnym poziomie ok. 4%, dalszy spadek inflacji, wyższe tempo wzrostu eksportu, aniżeli importu, ale także wzrost długu zagranicznego.

3. Przekształcenia strukturalne i system własności

Z początkiem 2000 r., po dojściu do władzy nowego rządu, nastąpiła również jakościowa zmiana w procesie przekształceń własnościowych. Utrzymany został trend dalszej prywatyzacji firm strategicznych (np. INA – koncern naftowy, Osiguranje – największa firma ubezpieczeniowa, czy też Chorwackiej Telekomunikacji), z jednoczesnym zwiększeniem transparentności tego procesu. Dokonano m.in. audytu wielu poprzednich procesów prywatyzacyjnych, które wykazały, że w 3/4 z nich doszło do różnych nieprawidłowości. Nie podjęto jednak dochodzeń prokuratorskich. Rząd zobowiązał się wobec instytucji międzynarodowych do przyspieszenia prywatyzacji, w tym firm z mniejszościowym udziałem skarbu państwa. Jednak plan sprywatyzowania wszystkich przedsiębiorstw państwowych do końca 2005 r. nie powiódł się. Obecnie trwa lub kończy się proces restrukturyzacji dużych przedsiębiorstw i branż, np. przemysłu stoczniowego, hutnictwa, kolei, przygotowujący je do prywatyzacji oraz równoległe postępowe prywatyzacja szeregu przedsiębiorstw, w tym sektora turystycznego. Przyspieszenie tego procesu nastąpiło od początku br., kiedy to w aktywną fazę weszły rozmowy akcesyjne z UE.

Technika prywatyzacji polega na tym, że w pierwszej kolejności udziały w firmie nabywają do określonej wysokości pracownicy i kadra zarządzająca. Pozostała wartość firm jest przekazywana do trzech funduszy państwowych: Chorwackiego Funduszu Prywatyzacyjnego (2/3 pozostałej wartości) oraz dwóch funduszy rentowych (po 1/3 do każdego z nich), nabycie których przez inwestora/inwestorów następuje w drodze przetargów lub sprzedaży akcji na giełdzie Zagrzebskiej lub Varaždinskiej. Przetargi dotyczą tych podmiotów gospodarczych, w których państwo ma większościowy udział lub które odgrywają strategiczną rolę w gospodarce chorwackiej. Natomiast sprzedaż akcji na giełdzie następuje w przypadku wyzbycia się przez państwo mniejszościowego udziału w konkretnej firmie.

Prywatyzacja najbardziej zaawansowana jest w sektorze bankowym (ok. 98% wszystkich aktywów bankowych należy do prywatnych właścicieli krajowych lub zagranicznych), natomiast znacznie mniej w przemyśle, turystyce, sektorze publicznym, rolnictwie (dotyczy to głównie kombinatów rolniczych, gdyż ponad 60% ziemi uprawnej jest prywatną własnością rolników).

Proces przemian strukturalnych w gospodarce chorwackiej czeka na szybsze zakończenie. W przypadkach niezbędnych powinny zostać przyspieszone procesy upadłościowe firm państwowych, a w innych restrukturyzacyjne i prywatyzacyjne. W okresie 15 lat proces ten przebiegał mniej dynamicznie aniżeli w innych państwach regionu, przejawiając szczególnie w latach 90-ch znamiona upolitycznienia i korupcyjności (w okresie tym spowolniła go też wojna domowa). W porównaniu do innych krajów ubiegają-

cych się o członkostwo w UE, stopień zaawansowania prywatyzacji w Chorwacji jest najniższy (np. prywatny sektor Chorwacji uczestniczy w ok. 60% w tworzeniu PKB, a w Bułgarii i Rumunii odsetek ten wynosi odpowiednio 75% i 70%).

Podobny poziom osiągnęły przemiany strukturalne w dziedzinie rynku pracy, administracji publicznej, finansów publicznych, przed którymi stoją, przed wejściem Chorwacji do UE zadania m.in. polepszenia klimatu inwestycyjnego i dla działalności małych i średnich firm zmiany systemu edukacji, zwiększenia miejsc pracy, dokonania restrukturyzacji i podniesienia efektywności pracy administracji publicznej, reforma systemu sądowniczego, walki z korupcją, zmniejszenia wydatków na cele socjalne

4. System finansowy

System finansowy Republiki Chorwacji, jako tzw. kraju wschodzącego, jest na etapie przemian i nie jest jeszcze ostatecznie ukształtowany. Tworzą go trzy podstawowe segmenty: sektor bankowy, ubezpieczeniowy oraz rynek kapitałowy.

4.1 Sektor bankowy

Chorwacki Bank Narodowy, jako bank centralny odgrywa zasadniczą rolę nie tylko w regulacji krajowego systemu bankowego, ale również w sferze jego kontroli i nadzoru. Jest on instytucją niezależną od rządu i podlega tylko parlamentowi.

W połowie 2006 r. w Republice Chorwacji funkcjonowało 34 banków komercyjnych, 5 kas mieszkaniowych, 6 przedstawicielstw banków zagranicznych oraz Chorwacki Bank Rekonstrukcji i Rozwoju.

Zadaniem kas mieszkaniowych jest gromadzenie depozytów od osób fizycznych i prawnych oraz udzielanie pożyczek na budownictwo mieszkaniowe realizowane na terytorium kraju przy pewnej pomocy państwa.

Aktywność Chorwackiego Banku Rekonstrukcji i Rozwoju w szczególności jest ukierunkowana na rozwój infrastruktury kraju, przedsiębiorczości, finansowanie i ubezpieczenie operacji eksportowych, rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz monitoring przemysłu stoczniowego. Jego jedynym właścicielem jest państwo.

Wraz z rozwojem gospodarki rynkowej, wzrastała również liczba banków, a apogeum ich rozwoju przypadło na lata 1997-1998. Wtedy chorwacki system bankowy odnotował 60 banków komercyjnych oraz 33 kas mieszkaniowych. Od tego momentu następuje proces jego konsolidacji wymuszony procesami rynkowymi (upadłości, przejęcia).

Zdecydowana większość banków została sprywatyzowana. Wśród banków komercyjnych, wg danych z II kwartału 2006 r., w dwóch z nich państwo ma 100% lub większościowy udział właścicielski (2,5% wszystkich aktywów bankowych), w 18 – miejscowy kapitał prywatny (1,5% ogółu aktywów) i w 14 – zagraniczny kapitał prywatny z 96% udziałem w aktywach bankowych.

Aktualnie w dalszym ciągu trwa proces restrukturyzacji i prywatyzacji kilku banków średniej i małej wielkości.

Corocznie wzrasta wielkość aktywów, które są w dyspozycji systemu bankowego

i aktualnie wynoszą one ok. 270 bln HRK (wzrost o 240% w porównaniu z 2000 r.), co stanowi 90% wszystkich aktywów systemu finansowego kraju. Banki komercyjne posiadają ok. 98% wszystkich aktywów sektora bankowego, a kasy mieszkaniowe – ok. 2%. Chorwacki system bankowy charakteryzuje się dużą koncentracją kapitału. Dwa największe banki (Zagrebačka Banka d.d. i Privredna Banka Zagreb d.d.) posiadają 43% ogółu bankowych aktywów, a cztery banki odpowiednio – 65%. Natomiast każdy z 24 banków posiada aktywa w wysokości do 2% ogółu aktywów funkcjonujących w systemie. Chorwackie banki dokonują operacji i świadczą wszystkie usługi dostępne w krajach rozwiniętych.

Tabela 4

**Struktura depozytów i kredytów w chorwackich bankach komercyjnych
(31.12.2005 r.)**

L/p	Sektory instytucjonalne	Depozyty %	Kredyty %
1.	Gospodarstwa domowe	56,7	49,5
2.	Nierezydenci	15,5	0,4
3.	Instytucje rządowe	2,4	8,1
4.	Instytucje finansowe	4,7	2,5
5.	Instytucje non-profit	1,1	0,3
6.	Podmioty gospodarcze	19,6	39,3

Źródło: Croatia National Bank. Standard presentation format. 2nd quarter 2006. Zagreb 2006.

4.2 Sektor ubezpieczeniowy

Sektor ubezpieczeniowy w Chorwacji dysponuje 6% wszystkich aktywów systemu finansowego kraju i zajmuje pod tym względem drugie miejsce po systemie bankowym. Generuje on 3% PKB i charakteryzuje się wysoką dynamiką rozwojową (składki ubezpieczeniowe wzrastają dwa razy szybciej, aniżeli następuje rozwój gospodarczy kraju), na co ma wpływ m.in. polityka państwa (ulgi dla płatników podatków w przypadku przystąpienia do określonych ubezpieczeń) oraz wejście na ten rynek inwestorów zagranicznych, którzy rozszerzyli zakres usług i podnieśli je na wyższy poziom.

Chorwacki system ubezpieczeniowy tworzy 24 firm ubezpieczających zdrowie, 7 w ubezpieczeniach innych aniżeli na zdrowie oraz 12 równolegle zajmuje się obydwojoma rodzajami ubezpieczeń, 2 firmy reasekuracyjne oraz Chorwacki Fundusz Ubezpieczeń i Reasekuracji na Wypadek Ryzyka Nuklearnego. Wszystkie ww. organizacje tworzą Stowarzyszenie Firm Ubezpieczeniowych, którego celem jest reprezentować cały system ubezpieczeniowy wobec administracji państwowej, rozszerzać rynek ubezpieczeń i popularyzować go. Z kolei wszystkie agencje ubezpieczeniowe (12 w 2005 r.), jako pośrednicy pomiędzy firmami ubezpieczeniowymi i klientami są członkami Stowarzyszenia Agencji Ubezpieczeniowych, działającej w ramach Chorwackiej Izby Gospodarczej. W systemie ubezpieczeniowym wyodrębnione jest także Chorwackie Biuro Ubezpieczeniowe, które zajmuje się ubezpieczeniami przymusowymi (OC)

---

i z działalnością którego związany jest Fundusz Gwarancyjny. Coraz silniejszą pozycję w chorwackim systemie ubezpieczeniowym zyskują firmy zagraniczne, kosztem dawnego monopolu państwowego. Aktualnie 14 towarzystw ubezpieczeniowych (50%) ma kapitał w 100% lub większościowy zagraniczny. Jednak ich udział w całym portfelu ubezpieczeniowym nie przekracza 25%, z wyjątkiem ubezpieczeń na zdrowie, gdzie sięga 60%.

System ubezpieczeniowy, podobnie jak system bankowy, jest silnie skoncentrowany. Jedna firma „Croatia osiguranje” obsługuje 41% rynku ubezpieczeniowego kraju, a pięć firm – odpowiednio – 70% rynku. Z kolei udział w rynku każdej z 10 innych firm ubezpieczeniowych nie przekracza 1%.

W strukturze ubezpieczeń pierwsze miejsce zajmują ubezpieczenia inne, aniżeli ubezpieczenia na zdrowie (76,3% ogółu składek ubezpieczeniowych), a wśród nich największą rolę odgrywają ubezpieczenia pojazdów samochodowych (obowiązkowe i dobrowolne – 43,9% wszystkich ubezpieczeń) oraz ubezpieczenia majątkowe (odpowiednio 15,4%). Ubezpieczenia na życie stanowią 23,7% i z każdym rokiem obserwuje się tendencję ich wzrostu w strukturze ubezpieczeń (np. w 2000 r. stanowiły one 16,9% ogółu zebranych składek ubezpieczeniowych).

4.3 Rynek kapitałowy

Rynek kapitałowy Chorwacji jest niewielki, o niskiej płynności i niewielkim udziale kapitału zagranicznego, ale charakteryzuje go szybkie tempo rozwoju. W jego posiadaniu jest ok. 4% wszystkich aktywów systemu finansowego kraju (głównie fundusze inwestycyjne i ubezpieczeniowe). Współczesne ramy instytucjonalne omawianego rynku kapitałowego zaczęły się kształtować na początku lat 90-ch ubiegłego stulecia.

W skład systemu chorwackiego rynku kapitałowego wchodzi:

- 26 biur brokerskich,
- dwie giełdy papierów wartościowych (Zagrebačka Burza d.d. i Varaždinska Burza d.d.),
- Centralna Agencja Depozytowa,
- 16 banków z uprawnieniami obrotu określonymi papierami wartościowymi,
- Chorwacka Komisja Papierów Wartościowych,
- Zagrzebski Rynek Pieniężny i Krótkokresowych Papierów Wartościowych.

Na rynku tym działają również:

- 4 fundusze zarządzające obowiązkowymi składkami emerytalnymi,
- 4 fundusze zarządzające dobrowolnymi składkami emerytalnymi,
- 18 funduszy inwestycyjnych (otwartych i zamkniętych).

Liczba notowanych walorów na giełdzie chorwackiej nie jest duża. Natomiast przeważają na niej duże firmy, znane na rynkach międzynarodowych, jak Pliva, Podravka, Zagrebačka Banka. Należy zauważyć, że z każdym rokiem wzrasta obrót walorami na giełdzie.

5. System podatkowy

5.1 Ogólne informacje o systemie podatkowym

System podatkowy Republiki Chorwacji jest porównywalny z systemami państw członkowskich UE, opierającymi się na świadczeniach pośrednich oraz bezpośrednich i obejmuje:

- Podatek od wartości dodanej (VAT),
- Podatki specjalne – akcyzy,
- Podatek od zysku,
- Podatek od dochodu,
- Podatek od obrotu nieruchomościami,
- Opłaty za organizowanie gier losowych,
- Podatki wojewódzkie (żupańskie), gminne lub miejskie, jako dochody samorządów lokalnych.

Beneficjentami poszczególnych podatków, jak wynika z poniższej tabeli są: budżet państwa, budżety województw, budżety miejskie i gminne oraz Chorwacki Czerwony Krzyż.

Tabela 5
Rodzaje podatków występujących w Republice Chorwacji
oraz ich beneficjenci

L/p Rodzaj podatku	Beneficjenci podatku			
	Budżet państwa	Budżety wojewódzkie	Budżety miejskie, gminne	Chorwacki Czerwony Krzyż
1. Podatki powszechne (podatek VAT oraz podatki akcyzowe od: samochodów osobowych, innych pojazdów, łodzi i samolotów, produktów i pochodnych ropy naftowej, alkoholu, piwa, napojów bezalkoholowych, tytoniu i wyrobów tytoniowych, kawy, artykułów luksusowych, składki ubezpieczeniowej OC i AC pojazdów samochodowych)	X			
2. Podatki wojewódzkie: podatek od spadków i darowizn,				

podatek od samochodów osobowych i motocykli, podatek od statków i łodzi, podatek od automatów do gier zręcznościowych		X		
3. Podatki gminne i miejskie: domiar do podatku dochodowego, podatek od konsumpcji, podatek od domów letniskowych, podatek od nazwy handlowej, podatek od wykorzystania powierzchni publicznej, podatek od nieuprawianej ziemi rolnej, podatek od niewykorzystanych obiektów przemysłowych, podatek od niezabudowanych terenów budowlanych			X	
4. Podatki mieszane: podatek od zysku, podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od obrotu nieruchomościami, opłaty za organizowanie gier losowych (zasilające budżet państwa), opłata za jednokrotne organizowanie loterii okolicznościowych, opłata za organizowania gier hazardowych w kasynach, opłata za organizowania zakładów wzajemnych, opłata za organizowanie gier na automatach	X	X	X	
5. Opłata za organizowanie gier z nagrodami: opłata od gier losowych organizowanych w celach reklamowych przez producentów towarów i usług				X

Źródło: Informacje Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu.

5.2 Podatki powszechne

5.2.1 Podatek VAT

Płatnikiem podatku VAT jest:

1. Przedsiębiorca (osoba fizyczna lub prawna) dostarczający na rynek towary lub usługi,
2. Importer,
3. Eksporter (jeśli eksportuje towary lub usługi, w tym usługi transportowe, za które

nie otrzymał zapłaty zgodnie z prawem dewizowym i handlowym),

4. Krajowy przedsiębiorca korzystający z usług przedsiębiorcy posiadającego siedzibę za granicą,

5. Wystawca faktury VAT, na której wykazano podatek VAT, chociaż wystawca faktury nie jest do tego upoważniony,

6. W wyjątkowych przypadkach - także organy administracji centralnej, samorządu krajowego i lokalnego, partie polityczne, związki, izby - jeśli podejmują działalność gospodarczą, której nieopodatkowanie stanowiłoby nieuczciwą konkurencję.

Obowiązują dwie stawki podatku VAT: **22% i 0%**.

Stawka 0 % obowiązuje na następujące towary i usługi:

1. Wszystkie rodzaje chleba i mleka,

2. Czasopisma naukowe, podręczniki szkolne i uniwersyteckie, książki naukowe (również z dziedziny kultury i sztuki), drukowane oraz na innych nośnikach tekstu włącznie z płytami CD-ROM, taśmy video i audio,

3. Leki wyspecyfikowane przez Chorwacki Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz implanty medyczne wszczepiane chirurgicznie (zastawki serca, stawy itp.),

4. Kina publiczne,

5. Zorganizowane pobyty zagranicznych turystów (hotel, wyżywienie, prowizja agencji turystycznej, wycieczki, przejazdy autobusem lub statkiem) opłacone transferem z zagranicy.

Zwolnione z podatku VAT są:

1. Niektóre usługi (m.in.: wynajem mieszkań, usługi bankowe, medyczne tak prywatnej, jak i państwowej służby zdrowia, usługi świadczone i dobra dostarczane na potrzeby szkolnictwa, związków wyznaniowych, instytucji kulturalnych itp),

2. Towary importowane (m.in.: objęte procedurą odprawy czasowej, przedmioty osobistego użytku, zgodnie z przepisami celnymi,

3. Towary eksportowane (m.in: towary w obrocie uszlachetniającym,) włączając w to koszty transportowe i inne koszty wysyłki/, towary eksportowane do specjalnych stref ekonomicznych).

Chorwacki system podatkowy przewiduje zwrot podatku VAT dla firm zagranicznych uczestniczących w targach na terenie Republiki Chorwacji oraz dla turystów – cudzoziemców (szerzej patrz www.wehzagreb.com.hr).

5.2.2 Podatki akcyzowe

5.2.2.1 Podatek akcyzowy od samochodów osobowych oraz innych pojazdów silnikowych

Stawki podatku akcyzowego zależą od wartości (pojazdy samochodowe), długości (łodzi) i ilości miejsc (samoloty). Podatek akcyzowy od używanych samochodów osobowych i motocykli jest wyższy o 50 %, a od samochodów osobowych o pojemności silnika powyżej 1600 cm³ i motocykli z silnikiem o pojemności powyżej 250 cm³ jest

---

wyższy o 100 %.

5.2.2.2 Podatek akcyzowy od paliw i olejów

Płatnikiem jest producent i importer produktów i pochodnych ropy naftowej oraz jednostka administracji państwowej odpowiedzialna za zapasy. W zależności od rodzaju paliwa lub oleju stawka podatku akcyzowego wynosi od zera (np. olej opałowy i paliwo lotnicze), do 2,40 HRK/litr (np. wszystkie benzyny silnikowe).

5.2.2.3 Podatek akcyzowy od alkoholu

Płatnikiem podatku od alkoholu i napojów alkoholowych są:

- osoby prawne lub fizyczne, które produkują lub importują alkohol i napoje alkoholowe,
- użytkownik, jeśli alkohol jest importowany we własnym imieniu z przeznaczeniem dla innego użytkownika.

Podstawą opodatkowania jest zawartość czystego alkoholu w alkoholu etylowym, destylatach i napojach alkoholowych wyrażona w procentowej objętości w temperaturze 20 stopni Celsjusza. Stawka podatku wynosi 60 HRK/litr czystego alkoholu.

5.2.2.4 Pozostałe podatki akcyzowe

Chorwacki system podatkowy obejmuje podatkiem akcyzowym również:

1. Piwo, w tym również piwo bezalkoholowe (stawka podatku dla piwa z zawartością alkoholu powyżej 5% wynosi 200 HRK za hektolitr i 60 HRK za hektolitr w przypadku piwa bezalkoholowego).
2. Napoje bezalkoholowe (stawka podatku – 40 HRK za hektolitr).
3. Papierosy i wyroby tytoniowe (przykładowe stawki podatku : papierosy popularne – 5,50 KRH za paczkę (20 szt.), papierosy standardowe - 6,40 HRK za paczkę, papierosy ekstra – 10,90 HRK).
4. Kawa (stawki podatku są uzależnione od rodzaju kawy i wynoszą od 5 do 20 HRK/kg),
5. Artykuły luksusowe (wyroby ze złota i innych metali i kamieni szlachetnych, monety złote, zegarki i bransolety do nich, odzież i obuwie z futer i ze skór gadów, artykuły pirotechniczne, broń, kość słoniowa). Stopa podatku wynosi 30% od wartości netto tych towarów,
6. Składki ubezpieczeniowe AC i OC. Płatnikiem są firmy ubezpieczeniowe. Wysokość podatku: 15% od wartości składek OC i 10% od wartości składek AC.

5.3 Podatki wojewódzkie

5.3.1 Podatek od spadków i darowizn

Płatnikiem są osoby prawne i fizyczne. Podstawą opodatkowania jest wartość rynkowa spadku lub darowizny w dniu powstania zobowiązania podatkowego pomniejszona o wartość długów i koszty. Podatek od darowizny i spadku płaci się za nieruchomości, gotówkę, papiery wartościowe oraz ruchomości, których wartość przekracza 50 tys. kun na dzień ustalenia wartości masy spadkowej. Stopa podatku wynosi 5%.

5.3.2 Podatek od samochodów osobowych, motocykli i łodzi

Płatnikami są osoby prawne i fizyczne posiadające samochody osobowe, motocykle oraz jachty, statki, okręty morskie lub łódki, służące do uprawiania sportu, wypoczynku bądź rekreacji. W przypadku samochodów osobowych i motocykli kwota opodatkowania jest zależna od mocy silnika i wieku pojazdu.

5.3.3 Podatek od automatów do gier zręcznościowych

Przedmiotem opodatkowania są automaty, symulatory, flipery, stoły do bilardu. Płatnikiem podatku jest osoba prawna i fizyczna będąca właścicielem automatów do gier w klubach rozrywkowych, restauracjach i innych miejscach publicznych. Wysokość podatku wynosi 100 kun miesięcznie od każdego automatu.

5.4 Podatki gminne lub miejskie

5.4.1 Domiar do podatku dochodowego

Płatnikiem są płatnicy podatku dochodowego, którzy mają siedzibę na terenie danej gminy czy miasta. Do obliczonej wysokości podatku dochodowego dodawany jest tzw. domiar w wysokości:

- gmina – do 10 %
- miasto o liczbie mieszkańców poniżej 30.000 – do 12 %
- miasto o liczbie mieszkańców powyżej 30.000 – do 15 %
- Zagrzeb – do 30 %

5.4.2 Podatek od konsumpcji

Płatnikiem jest osoba fizyczna lub prawna, która świadczy usługi gastronomiczne. Podatek naliczany jest od sprzedaży napojów alkoholowych (alkoholi wysokoprocentowych, wina, piwa) oraz napojów bezalkoholowych w punktach gastronomicznych. Wysokość podatku ustala gmina lub miasto. Maksymalna stopa wynosi 3%.

5.4.3 Inne rodzaje podatków gminnych i miejskich

Do podatków lokalnych w Chorwacji należą również:

1. Podatek od domu letniskowego (budynek, jego część lub mieszkanie, które są wykorzystywane czasowo lub sezonowo). Podatek naliczany jest od wielkości powierzchni użytkowej i wynosi od 5 do 15 HRK/m²,
2. Podatek od nazwy firmy lub nazwy handlowej. Płatnikiem są osoby fizyczne lub prawne zobowiązane do płacenia podatku dochodowego (CIT) i prowadzą zarejestrowaną działalność gospodarczą pod firmą lub pod nazwą handlową. Wysokość podatku wynosi do 2.000 kun za każdą firmę lub nazwę handlową (tzn. jeśli podmioty w swojej strukturze organizacyjnej mają oddziały, sklepy, zakłady

produkcyjne, płacą za każdy oddział, sklep czy zakład),

3. Podatek od wykorzystania powierzchni publicznej (jego wysokość jest ustalana indywidualnie przez poszczególne władze lokalne),

4. Podatek od nieuprawianej ziemi rolnej. Płatnikiem jest właściciel lub dzierżawca, który nie uprawia ziemi rolnej przez okres co najmniej jednego roku. Podstawą opodatkowania jest powierzchnia nieuprawianej ziemi wyrażona w hektarach. Roczna wysokość podatku od hektara, w zależności od przeznaczenia ziemi wynosi od 250 HRK (łąki) do 1.000 HRK (sady, winnice, sady oliwne),

5. Podatek od niewykorzystania obiektów gospodarczych i przemysłowych (opodatkowaniu podlegają te obiekty, w których nie jest prowadzona działalność gospodarcza przez okres jednego roku). Wysokość podatku wynosi od 5 do 15 kun/m² niewykorzystanej powierzchni gospodarczej,

6. Podatek od niezabudowanego terenu budowlanego (teren znajdujący się w granicach obszaru przeznaczonego pod zabudowę w planie zagospodarowania przestrzennego). Wysokość podatku wynosi od 1 do 5 HRK/m² niezabudowanego terenu.

5.5 Podatki mieszane

5.5.1 Podatek od zysku

Podatek od zysku obowiązuje **rezydentów i nierezydentów**¹.

Płatnikiem podatku od zysku są:

1. Spółki handlowe, osoby prawne i osoby fizyczne będące rezydentami Republiki Chorwacji i prowadzące działalność gospodarczą w celu osiągnięcia zysku,

2. Krajowe oddziały firm zagranicznych (nierezydenci) prowadzące działalność gospodarczą w Chorwacji,

3. Osoby fizyczne osiągające dochód z rzemiosła i działalności związanej z rzemiosłem jeśli w poprzednim okresie podatkowym ich przychód przekraczał 2 mln kun lub ich dochód przekraczał 400 tys. kun lub posiadały majątek trwały o wartości przekraczającej 2 mln kun, lub zatrudniały średnio 15 osób,

4. Wyjątkowo - organy administracji państwowej, organy samorządu regionalnego, instytuty wspólnoty religijne, partie polityczne, związki zawodowe, izby gospodarcze, organizacje turystyczne, kluby sportowe, fundacje - jeśli prowadzą działalność gospodarczą, nieopodatkowanie której stanowiłoby dla innych przedsiębiorstw nieuczciwą konkurencję,

5. Przedsiębiorcy - osoby fizyczne osiągające dochody zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) - o ile zgłoszą, że będą płacić podatek od zysku zamiast podatku od dochodu.

¹ **Rezydentem** w rozumieniu ustawy o podatku od zysku są:

- osoby prawne i fizyczne, których siedziba wpisana jest do rejestru sądowego lub innego rejestru bądź ewidencji w Republice Chorwacji,

- osoby prawne, których rzeczywisty zarząd i rada nadzorcza znajdują się w Chorwacji,

- przedsiębiorcy i osoby fizyczne zamieszkałe lub zwyczajowo przebywające w Chorwacji, których działalność jest wpisana do rejestru lub ewidencji

---

Nierezydentem jest osoba prawna i fizyczna, która nie spełnia jednego z ww. warunków .

W przypadku rezydenta opodatkowaniu podlega:

- łączny zysk uzyskany w Chorwacji i zagranicą powiększony lub pomniejszony zgodnie z warunkami ustawy,
- zysk uzyskany w procesie likwidacji, sprzedaży lub zmiany organizacji prawnej przedsiębiorstwa,

W przypadku nierezydenta podstawą opodatkowania jest m.in.:

- zysk uzyskany w Chorwacji powiększony lub pomniejszony zgodnie z warunkami ustawy,
- zysk uzyskany w procesie likwidacji, sprzedaży lub zmiany organizacji prawnej przedsiębiorstwa.

Podstawa opodatkowania zmniejszona jest o:

- przychody z dywidend i udziałów w zyskach,
- przychody z akcji i udziałów (niezrealizowane przychody) o ile były włączone do podstawy opodatkowania,
- kwotę amortyzacji wcześniej nieuznanej i nie rozliczonej podatkowo,
- wynagrodzenia nowozatrudnionych i związane z tym obciążenia w danym okresie podatkowym,
- wydatki poniesione na badania i rozwój,
- wydatki na szkolenie i doskonalenie zawodowe pracowników,
- koszty poprzednich okresów, które włączone były do podstawy opodatkowania
- stratę (strata może być powiększana),
- inne koszty i wydatki.

Podstawa opodatkowania zwiększona jest m.in. o:

- kwotę amortyzacji ponad kwoty ustalone przepisami,
- 70 % wydatków na cele reprezentacyjne (tj. podejmowania gości, prezentów z lub bez znaku firmowego, koszty opłaconych urlopów, sportów, rekreacji i wypoczynku, wynajmu samochodu, obiektu pływającego, samolotu, domu letniskowego) w wysokości kosztów powstałych w wyniku stosunków handlowych z partnerem handlowym,
- odsetki pomiędzy podmiotami powiązаныmi,
- kary orzeczone przez właściwy organ,
- darowizny na cele dobroczynne w wysokości ponad 2% przychodu z ubiegłego okresu podatkowego (chyba że za zgodą właściwych ministerstw).

Stopa podatku od zysku wynosi 20% ustalonej podstawy opodatkowania

Stopa podatku w wysokości 15% od opłat wynagrodzenia brutto obowiązuje rezydentów, którzy dokonują płatności na rzecz nierezydentów z tytułu:

- korzystania z praw własności intelektualnej (prawa do reprodukcji, patentów, licencji, znaków towarowych, wzorów lub modeli, technologii produkcji, receptur, rysunków, know-how przemysłowego i naukowego i innych praw),
- usług badania rynku, doradztwa podatkowego i audytu,
- dywidend, udziałów w zyskach i odsetek.

Obrachunkowy rok podatkowy jest zwyczajowo rokiem kalendarzowym, ale przedsiębiorstwo może ubiegać się o zmianę, przy czym ten podatkowy nie może być dłuższy niż 12 miesięcy. Ustalony czas trwania roku nie może być zmieniony przed upływem 5 lat od chwili gdy ustalono kiedy podatnik się rozlicza. Roczne zeznanie składa się i podatek płaci się najpóźniej 4 miesiące po upływie okresu, który został ustalony. Rozliczenie roczne zmniejsza się o kwoty zapłaconych comiesięcznych zaliczek na podatek. Zaliczki na podatek nalicza się i płaci do końca miesiąca za miesiąc poprzedzający w kwocie otrzymanej w wyniku podzielenia podstawy opodatkowania za poprzedni okres podatkowy przez ilość miesięcy tego okresu. Na wniosek podatnika wysokość zaliczek może być ustalona inaczej przez Urząd Skarbowy.

5.5.2 Podatek dochodowy od osób fizycznych

Płatnikiem podatku jest osoba fizyczna, która osiąga dochód. Opodatkowane są dochody **rezydentów i nierezydentów**².

W przypadku rezydentów opodatkowaniu podlegają dochody uzyskiwane z tytułu:

- wynagrodzenia za pracę,
- prowadzenia działalności gospodarczej,
- z własności i praw z nich wynikających,
- kapitału (w tym z odsetek bankowych),
- ubezpieczeń,
- oraz inne dochody (po należnych odpisach) wśród których są m.in. wynagrodzenia z tytułu zasiadania w radach nadzorczych, zarządach, honorariów autorskich, a także wynagrodzenia sportowców, przychody w naturze itp.

---

² **Rezydentem** w rozumieniu ustawy o podatku od zysku są:

- osoby prawne i fizyczne, których siedziba wpisana jest do rejestru sądowego lub innego rejestru bądź ewidencji w Republice Chorwacji,

- osoby prawne, których rzeczywisty zarząd i rada nadzorcza znajdują się w Chorwacji,

- przedsiębiorcy i osoby fizyczne zamieszkałe lub zwyczajowo przebywające w Chorwacji, których działalność jest wpisana do rejestru lub ewidencji

Nierezydentem jest osoba prawna i fizyczna, która nie spełnia jednego z ww. warunków.

W przypadku nierezydentów opodatkowaniu podlegają dochody uzyskiwane z tytułu:

- wynagrodzenia za pracę otrzymywanego w Chorwacji lub za pracę na terenie Chorwacji,
- prowadzenia działalności gospodarczej w Chorwacji,
- nieruchomości leżących w Chorwacji i związanych z nimi praw,
- posiadanych własności i praw z nich wynikających,
- kapitału, ubezpieczeń,
- oraz inne dochody (po należnych odpisach) wśród których są m.in. wynagrodzenia z tytułu zasiadania w radach nadzorczych, zarządach, honorariów autorskich, a także wynagrodzenia sportowców, przychody w naturze itp.

Podstawą opodatkowania rezydenta jest łączny dochód uzyskany w Chorwacji i za granicą powiększony o wartość zwróconych składek na ubezpieczenie emerytalne jednego z filarów ubezpieczeń społecznych i pomniejszony o:

- wartość wynagrodzeń nowo zatrudnionych i nagród dla uczniów w czasie ich praktyk i szkoleń,
- straty z okresów ubiegłych,
- koszty poniesione na naukę i doszkalać zawodowe.

Podstawą opodatkowania nierezydenta jest łączny dochód otrzymany przez podatnika na terenie Chorwacji pomniejszony o odpisy przewidziane przez stosowne przepisy.

Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym (PIT) od wynagrodzenia za pracę wykonywaną na podstawie zawartych umów o pracę, tj. wynagrodzenie brutto, zmniejsza się o zapłacone obowiązkowe obciążenia, które wynoszą 37,20% tego wynagrodzenia (składki na ubezpieczenie emerytalne, zdrowotne, fundusz wypadkowy, fundusz wspierania zatrudnienia). Podstawa ta może również zostać zmniejszona o kwotę zapłaconych dodatkowych dobrowolnych składek ubezpieczenia (na życie, zdrowotnego, emerytalnego), ale w kwocie nie większej niż 1.050,00 HRK miesięcznie.

Przy obliczaniu podatku dochodowego od osób fizycznych mają zastosowanie następujące stopy i progi podatkowe

Stopa	Rocznie (HRK)	Miesięcznie (HRK)
15 %	do 38.400,00	do 3.200,00
25 %	ponad 38.400,00 do 96.000,00	ponad 3.200,00 do 8.000,00
35 %	ponad 96.000,00 do 268.000,00	ponad 8.000,00 do 22.400,00
45 %	ponad 268.000,00	ponad 22.400,00

Podatek dochodowy od osób fizycznych zwiększa się o domiar do podatku (vide pkt. 5.4.1. Domiar do podatku dochodowego) w wysokości ustalonej przez samorządy lokalne w ramach maksymalnych stawek określonych centralnie.

5.5.3 Podatek od obrotu nieruchomościami

Obrotem w rozumieniu ustawy jest każde nabycie praw własności nieruchomości w Republice Chorwacji³. Płatnikiem podatku jest nabywca nieruchomości. Przy zamianie – płatnikiem jest każdy uczestnik zamiany, przy spadku - dziedziczący lub określony testamentem, przy darowiźnie – obdarowany.

Podstawą opodatkowania jest wartość handlowa nieruchomości w momencie obrotu, a stopa podatku wynosi 5%.

6. Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej

Cudzoziemiec działalność gospodarczą na terenie Republiki Chorwacji może rozpocząć poprzez założenie własnej firmy, firmy z kapitałem miejscowym (joint venture) lub poprzez nabycie miejscowego podmiotu gospodarczego (obecnie najpopularniejszą formą jest nabycie w ramach prowadzonej prywatyzacji mienia państwowego). Poniżej przedstawiamy szerzej dwie pierwsze z ww. dróg rozpoczęcia działalności gospodarczej.

6.1 Podstawy prawne

Podstawą działalności gospodarczej i zakładania spółek prawa handlowego w Republice Chorwacji są następujące akty prawne:

- Ustawa o spółkach handlowych (NN 111/93, 34/99, 52/00 oraz decyzja Sądu Konstytucyjnego RCH, 118/2003),⁴
- Ustawa o rejestrze handlowym (NN 1/95, 57/95, 45/99),
- Procedura rejestracji spółek (NN 10/95, 101/96, 62/98, 123/02),
- Decyzja o procedurze i warunkach dostępu do informacji zawartych w rejestrze handlowym (NN nr 138/2002),
- Ustawa o klasyfikacji krajowej (NN 98/94, 4/95).
- Decyzja o krajowej klasyfikacji działalności gospodarczej (NN 13/2003)

Gwarantują one zagranicznym podmiotom takie same warunki prowadzenia działalności gospodarczej, jakie mają podmioty krajowe. Ponadto zagraniczni inwestorzy mają dwa dodatkowe przywileje: gwarancję ochrony swoich inwestycji w przypadku zmiany przepisów i swobodę transferu zysków.

---

³ Nowo wybudowane budynki i budowle (tj. wybudowane, przekazane i zapłacone) po wejściu w życie ustawy o VAT (1.01.1997) objęte są podatkiem VAT, a nie podatkiem od obrotu nieruchomościami.

⁴ NN 111/93 – Dziennik Urzędowy „Narodne Novine” nr 111 z roku 1993. Analogicznie należy czytać pozostałe oznaczenia wymienionych aktów prawnych.

W myśl ww. aktów prawnych, zagraniczne osoby prawne i fizyczne mogą:

- zakładać firmy,
- tworzyć wspólne przedsięwzięcia z partnerami chorwackimi,
- inwestować w banki i firmy ubezpieczeniowe,
- prowadzić działalność rzemieślniczą lub handlową (wyłącznie przedstawiciele),
- otrzymać koncesję na eksploatację surowców naturalnych,
- uczestniczyć w operacjach typu BOT (build-operate-transfer) lub BOOT (build-own-operate-transfer).

6.2 Formy prawne podmiotów gospodarczych

Ustawa o spółkach handlowych rozróżnia dwa rodzaje spółek:

- osobowe (spółka jawna i komandytowa),
- kapitałowe (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna).

6.2.1 Spółka jawna (Javno trgovačko društvo- j.t.d.)

Spółka jawna jest spółką dwóch lub więcej osób fizycznych lub prawnych, powołaną w celu stałego prowadzenia działalności pod wspólną nazwą. Każdy z partnerów odpowiada całym swoim majątkiem wobec wierzycieli spółki. Żaden ze wspólników nie może sprzedać swojego udziału bez zgody pozostałych.

Założycielami mogą być osoby prawne lub fizyczne, tak krajowe jak zagraniczne. Relacje między partnerami określa statut, ustawa ma zastosowanie jedynie w przypadku, gdy brak odpowiedniego uregulowania statutowego.

Spółka nie posiada kapitału założycielskiego. Jeśli statut nie stanowi inaczej, partnerzy wnoszą jednakowe udziały w postaci pieniężnej, rzeczowej lub w postaci praw majątkowych, pracy, usług lub towarów. Jeśli statut nie stanowi inaczej, partnerzy zarządzają wspólnie, każdy z nich może też reprezentować spółkę. Spółka jawna powstaje w momencie przyjęcia statutu i nie wymaga aktu notarialnego.

Wniosek o rejestrację musi być poświadczony notarialnie i powinien zawierać:

- nazwę i adres siedziby oraz zakres działalności,
- informację o wspólnikach (imię, nazwisko, adres lub nazwę i adres firmy),
- dane osób reprezentujących firmę i zakres ich pełnomocnictw,
- formę prawną i schemat organizacyjny spółki,
- datę zatwierdzenia statutu,
- okres na jaki powołano spółkę (jeśli nie jest to czas nieokreślony),
- tryb likwidacji spółki.

Do wniosku należy dołączyć:

- statut spółki,
- listę wspólników,
- notarialnie poświadczony dokument, że ani założyciele, ani firmy, w których mają udziały, nie mają przeterminowanych zobowiązań,

- zaświadczenie banku, że ani założyciele, ani firmy, w których mają udziały, nie mają niezapłaconych nakazów płatniczych,
- zaświadczenie właściwych urzędów, że ani założyciele, ani firmy, w których mają udziały, nie mają zaległości podatkowych ani zaległości w odprowadzaniu składek z tytułu ubezpieczeń emerytalnych i zdrowotnych,
- notarialne oświadczenie zawierające informację o wszystkich kontaktach bankowych posiadanych przez założycieli i podmiotach prawnych zarządzających tymi kontami,
- listę firm, w których założyciel lub wspólnicy razem posiadają ponad 50% udziału wraz z informacją o wszystkich kontaktach bankowych tych firm i podmiotach prawnych zarządzających tymi rachunkami, a także zaświadczeń właściwych urzędów,
- że podmioty te nie mają zaległości podatkowych, zaległości w odprowadzaniu składek z tytułu ubezpieczeń emerytalnych i zdrowotnych.

Należy dostarczyć oryginały wszystkich niezbędnych dokumentów, lub ich poświadczone kopie. Poświadczenie jest ważne przez rok.

6.2.2. Spółka komandytowa (Komanditno društvo – k.d.)

Spółka komandytowa jest spółką dwóch lub więcej podmiotów, z których co najmniej jeden odpowiada za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem i co najmniej jeden ma odpowiedzialność ograniczoną do wysokości wniesionych aktywów.

Tak jak w spółce jawnej, wspólnikami mogą być obywatele krajowi i zagraniczni, a spółka nie posiada kapitału założycielskiego. Spółka powstaje z chwilą zatwierdzenia statutu, nie wymagane jest poświadczenie notarialne, a jedynie wyraźne stwierdzenie, który ze wspólników ma ograniczoną, a który nieograniczoną odpowiedzialność majątkową. Zarządzanie i reprezentowanie firmy leży w gestii tych wspólników, którzy mają nieograniczoną odpowiedzialność majątkową.

Wniosek o rejestrację powinien zawierać:

- nazwę i adres siedziby oraz zakres działalności,
- informację o wspólnikach (imię, nazwisko, adres lub nazwę i adres firmy),
- informację o partnerach posiadających ograniczoną odpowiedzialność majątkową,
- informację o wielkości wkładów finansowych poszczególnych partnerów,
- dane osób reprezentujących firmę i zakres ich pełnomocnictw,
- formę prawną i schemat organizacyjny spółki,
- datę zatwierdzenia statutu,
- okres na jaki powołano spółkę (jeśli nie jest to czas nieokreślony),
- tryb likwidacji spółki.

6.2.3 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Društvo s ograničenom odgovornošću – d.o.o.)

Jest to najczęściej występująca forma spółki. Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością może założyć jedna lub więcej osób prawnych lub fizycznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Spółka odpowiada za swoje zobowiązania do wysokości swoich aktywów.

Kapitał założycielski spółki musi być liczbą całkowitą podzielną przez 100 i musi być określony w walucie chorwackiej. Wymagane minimum wynosi 20 tys. HRK.

Przed zarejestrowaniem spółki każdy z udziałowców musi wpłacić co najmniej 25% swojego udziału, łączna wielkość wpłat nie może być jednak mniejsza niż 10 tys. HRK. Jeśli kapitał założycielski składa się również z wkładów rzeczowych lub praw majątkowych, musi być wniesiony w całości przed zarejestrowaniem firmy.

Umowę założycielską spółki należy sporządzić w formie aktu notarialnego podpisanego przez wszystkich współników. Jeśli jest tylko jeden założyciel, akt notarialny jest również konieczny. W umowie założycielskiej należy umieścić:

- informację o założycielach: imię, nazwisko adres, numer dowodu osobistego i pesel (JMBG) w przypadku osoby fizycznej, lub nazwę i siedzibę firmy w przypadku osoby prawnej,
- nazwę firmy i adres jej siedziby,
- zakres działalności,
- wielkość kapitału założycielskiego,
- wielkości poszczególnych udziałów (udziały rzeczowe muszą być szczegółowo opisane i wycenione),
- informację czy spółka jest tworzona na czas określony, czy nieokreślony,
- prawa i obowiązki założycieli wobec firmy (poza obowiązkiem wpłaty udziału),
- prawa i obowiązki firmy w stosunku do właścicieli.

Wydatki poniesione w trakcie zakładania firmy nie mogą być refinansowane z kapitału założycielskiego, nie można też o nie podwyższyć kapitału założycielskiego. Koszty te mogą być zrekompensowane do wysokości ustalonej w statucie spółki, zwykle proporcjonalnie do wniesionych wkładów.

Organami zarządzającymi spółką są zarząd i zgromadzenie ogólne. Członkiem zarządu może być obywatel zagraniczny. Członkowie zarządu są powoływani i odwoływani przez właścicieli (udziałowców) spółki. Zarząd odpowiada za kierowanie firmą, jej reprezentowanie, prowadzenie księgowości, przygotowywanie sprawozdań finansowych i rejestr udziałów właścicieli firmy.

Rada nadzorcza musi się składać z trzech lub więcej osób, ale w każdym przypadku musi to być liczba nieparzysta. Radę nadzorczą powołuje się jeśli:

- firma zatrudnia powyżej 300 pracowników (średnia roczna),
- wymaga tego ustawa ze względu na szczególny rodzaj działalności firmy,
- wysokość kapitału założycielskiego przekracza 600 tys. HRK,

- spółka posiada więcej niż 50 udziałowców,
- spółka posiada wspólny zarząd z firmą, w której wymagana jest rada nadzorcza,
- spółka jest udziałowcem innej firmy, a łączna liczba zatrudnionych w obu spółkach przekracza 300 osób.

Zgromadzenie ogólne jest organem obowiązkowym, niezbędnym do podejmowania kluczowych decyzji dotyczących firmy przez głosowanie.

6.2.4 Spółka akcyjna (Dioničko društvo – d.d.)

Kapitał spółki podzielony jest na akcje. Spółka odpowiada za swoje zobowiązania do wysokości aktywów spółki. Założycielem może być jedna lub więcej osób. Podstawowym dokumentem jest statut spółki.

Kapitał założycielski spółki akcyjnej musi być określony w walucie chorwackiej. Wymagane minimum wynosi 200 tys. HRK. Spółka może wyemitować akcje z określoną lub nieokreśloną wartością nominalną. Nominalna wartość jednej akcji musi wyrażać się liczbą podzieloną przez 10, a minimalna wartość wynosi 10 HRK. Jeśli akcje mają określoną wartość nominalną, wielkości udziałów poszczególnych akcjonariuszy określa się procentowo.

Jeśli wartość nominalna akcji nie jest określona, wielkości poszczególnych udziałów określane są ilościowo. Ze względu na rodzaj akcje dzielą się na imienne i na okaziciela. Akcje imienne mogą być przekazywane drogą cesji.

Akcje dzielą się na zwykłe i uprzywilejowane. Posiadacz akcji zwykłych ma prawo głosu na zgromadzeniu ogólnym, prawo do dywidendy i prawo do odpowiedniego udziału w majątku spółki w przypadku jej bankructwa. Posiadacz akcji uprzywilejowanych ma prawo do dywidendy o wartości z góry określonej kwotowo lub procentowo w stosunku do wartości nominalnej. Ponadto właściciel takich akcji ma pierwszeństwo w wypłacie dywidendy i podziale majątku spółki pozostałego po bankructwie, oraz inne przywileje wynikające z przepisów prawnych lub statutu.

Założyciele mogą objąć od razu w posiadanie wszystkie akcje spółki, lub tylko część akcji, a na pozostałe ogłosić publiczne wezwanie do subskrypcji, która musi zakończyć się w terminie trzech miesięcy od momentu jej ogłoszenia. W ciągu 15 dni po zakończeniu subskrypcji założyciele przydzielają akcje nabywcom i zwołują pierwsze zgromadzenie ogólne. Jeśli nie uda się znaleźć nabywców na wszystkie akcje, mogą je nabyć założyciele w ciągu 15 dni. Jeśli tego nie uczynią, spółka nie może powstać.

Akcje mogą być nabywane za gotówkę, aporty rzeczowe lub prawa majątkowe, jeśli ich wartość można wycenić. Jeśli akcje zostały nabyte za gotówkę po cenie nominalnej, przed zarejestrowaniem spółki należy wpłacić co najmniej jedną czwartą ich wartości nominalnej na tymczasowy rachunek bankowy. Jeśli zostały nabyte po cenie wyższej niż nominalna, należy wpłacić całą kwotę przekraczającą wartość nominalną. Jeśli część akcji stanowią aporty rzeczowe i/lub prawa majątkowe, ich równowartość musi być wpłacona w całości przed zarejestrowaniem spółki.

Organami zarządzającymi spółką akcyjną są: zarząd, rada nadzorcza i zgromadzenie ogólne. Oświadczenie o mianowanie członków pierwszej rady nadzorczej i wyborze

---

audytora do sporządzenia raportu finansowego za pierwszy rok działania spółki, musi być poświadczony notarialnie. Rada nadzorcza powołuje zarząd firmy, a następnie założyciele sporządzają sprawozdanie o zakończeniu procedury założycielskiej.

Rada nadzorcza i zarząd przygotowują wniosek o rejestrację, który musi zawierać:

- nazwę firmy, adres jej siedziby i zakres działalności,
- informację o akcjonariuszach: imię, nazwisko, adres, numer dowodu osobistego i pesel (JMBG) lub numer paszportu, kraj w którym wydano paszport w przypadku osób fizycznych, lub nazwę i siedzibę firmy w przypadku osób prawnych,
- informację o osobach upoważnionych do reprezentowania firmy i zakresie ich pełnomocnictw,
- formę prawną spółki,
- datę podpisania umowy założycielskiej,
- okres działalności (o ile nie jest zakładana na czas nieograniczony),
- tryb likwidacji spółki,
- wielkość kapitału założycielskiego,
- wartość wyemitowanych akcji,
- wysokość wpłat z tytułu wyemitowanych akcji,
- informację o członkach rady nadzorczej i zarządu,
- oświadczenie członków zarządu o ich powołaniu zgodnie z przepisami i ich zobowiązanie się do składania sprawozdań sądowi rejestracyjnemu.

Do wniosku o zarejestrowanie firmy należy dołączyć:

- statut spółki, uchwałę o przyjęciu statutu i udokumentowanie objęcia w posiadanie akcji przez założycieli spółki,
- w przypadku jeśli przewidziane są dodatkowe korzyści lub wnoszone są wkłady rzeczowe i/lub prawa majątkowe, należy dołączyć odpowiednie dokumenty,
- dokumenty świadczące o wpłacie kapitału i wniesieniu aportów rzeczowych lub praw majątkowych,
- zestawienie i podział kosztów poniesionych przy zakładaniu spółki,
- oświadczenie o mianowaniu członków zarządu i rady nadzorczej,
- sprawozdanie o zakończeniu procedury tworzenia firmy,
- zezwolenie na prowadzenie określonej działalności (o ile jest wymagane),
- notarialnie poświadczony zaświadczenie banku, że ani założyciele, ani firmy, w których założyciele mają udziały, nie mają przeterminowanych płatności na rachunkach bankowych,
- zaświadczenie właściwych urzędów, że ani założyciele, ani firmy, w których mają udziały, nie mają zaległości podatkowych ani zaległości w odprowadzaniu składek z tytułu ubezpieczeń emerytalnych i zdrowotnych.

Członkowie zarządu wybierani są na okres 5 lat. Funkcję członka zarządu mogą pełnić również obywatele zagraniczni. Liczbę członków zarządu określa statut spółki. Na ce-

---

le zarządu stoi prezes. Co najmniej jeden z członków zarządu musi być pracownikiem spółki. Członkiem zarządu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądowym za popełnienie przestępstwa w ciągu ostatnich 5 lat, ani osoba która ma zakaz wykonywania zawodu w dziedzinie, w której ma działać spółka.

Do obowiązków zarządu należy:

- kierowanie spółką,
- reprezentowanie spółki,
- przygotowywanie projektów decyzji przedstawianych na zgromadzeniu ogólnym,
- wykonywanie decyzji uchwalanych przez zgromadzenie ogólne,
- informowanie rady nadzorczej o sprawach związanych z zarządzaniem spółką.

Członkowie rady nadzorczej wybierani są przez zgromadzenie ogólne na okres 4 lat. Ich liczbę określa statut. Musi to być liczba nieparzysta, ale nie mniejsza niż 3. Nie ma przeszkód, by członkiem rady nadzorczej był obywatel zagraniczny. Rada nadzorcza nadzoruje zarząd i ma prawo kontroli dokumentów spółki. Odpowiada przed zgromadzeniem ogólnym. Akcjonariusze korzystają ze swoich uprawnień przez udział w zgromadzeniu ogólnym w zakresie przewidzianym w statucie. Decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów.

6.3. Inne formy działalności gospodarczej lub jej promocji

6.3.1 Filia (Podružnica)

Zgodnie z ustawodawstwem chorwackim firmy zagraniczne i wyłączni przedstawiciele handlowi mogą prowadzić działalność gospodarczą w Chorwacji przez utworzenie filii. Utworzenie filii zarówno zagranicznej, jak i krajowej firmy regulują te same przepisy. Filia działa pod własną nazwą, ale nie posiada osobowości prawnej. Filia powstaje na podstawie decyzji wyłącznego przedstawiciela handlowego lub decyzji firmy macierzystej. Decyzja o utworzeniu filii musi mieć formę aktu notarialnego i musi zawierać:

- nazwę i siedzibę firmy macierzystej oraz nazwę i siedzibę filii,
- zakres działalności,
- jeśli założyciel filii jest firmą kapitałową, należy podać wysokość kapitału założycielskiego i wysokość wpłaconych udziałów,
- jeśli założyciel jest firmą osobową, należy podać nazwiska osób, które osobiście odpowiadają za zobowiązania firmy lub handlowca,
- nazwiska i adresy przedstawicieli filii upoważnionych do reprezentowania firmy macierzystej.

Filię rejestruje się w lokalnym sądzie, właściwym ze względu na miejsce siedziby filii. Do wniosku należy dołączyć oryginały i poświadczone kopie następujące dokumentów:

- wypis z rejestru handlowego firmy macierzystej,
- decyzję o utworzeniu firmy,

- poświadczone dokumenty potwierdzające, że firma macierzysta została założona zgodnie z przepisami kraju, w którym ma zarejestrowaną siedzibę (statut, umowa spółki),
- poświadczony raport finansowy spółki macierzystej z poprzedniego roku działalności.

Filia może być zarejestrowana pod warunkiem udowodnienia, że:

- firma macierzysta została założona zgodnie z prawem i prowadzi działalność w kraju, w którym ma zarejestrowaną siedzibę,
- osoby wyznaczone do prowadzenia działalności w Chorwacji są rezydentami chorwackimi i są upoważnione do reprezentowania firmy,
- chorwackie firmy mogą, na identycznych warunkach, utworzyć filię w kraju, w którym ma siedzibę firma ubiegająca się o rejestrację filii w Chorwacji.

Jeśli firma otwiera kilka filii na terenie Chorwacji, procedura rejestracji prowadzona jest oddzielnie dla każdej z nich. We wniosku o rejestrację należy podać, który z oddziałów jest główny, a pozostałe ponumerować liczbami porządkowymi.

Księgowość w filiach powinna być prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami (ustawą o rachunkowości, międzynarodowymi standardami rachunkowości oraz przepisami podatkowymi).

6.3.2 Działalność rzemieślnicza (Obrt)

Ustawa „O rzemiośle” (NN nr 49/03) stanowi, że rzemieślnik jest osobą fizyczną, która samodzielnie prowadzi zarobkową działalność gospodarczą: produkcyjną, handlową lub usługową. Są trzy rodzaje działalności rzemieślniczej:

- wolna działalność gospodarcza nie wymagająca posiadania kwalifikacji,
- działalność wymagająca dyplomu mistrzowskiego w danej specjalności,
- działalność koncesjonowana, wymagająca uzyskania koncesji odpowiedniego ministerstwa.

6.3.3 Pośrednik handlowy (Trgovac pojedinac)

Pośrednik handlowy jest osobą fizyczną, która samodzielnie prowadzi działalność handlową zgodnie z ustawą „O rzemiośle” (NN nr 49/03) i jako taki jest zarejestrowany w rejestrze odpowiedniego ministerstwa.

Na podstawie ustawy „O spółkach handlowych” (NN nr 111/93, 34/99, 52/00) oraz decyzji Sądu Konstytucyjnego Republiki Chorwacji nr 118/2003 pośrednik handlowy może zostać zarejestrowany w sądowym rejestrze handlowym spółek pod warunkiem, że jego przychód w danym roku przekroczy 2.000.000 HRK. Jeśli uzyskiwane przezeń przychody przekraczają 15.000.000 HRK, jest on zobowiązany do zarejestrowania się w sądowym rejestrze handlowym. Wniosek o rejestrację powinien zawierać:

- nazwę, adres siedziby i zakres działalności,
- informację o dochodach rocznych,

- nazwę i numer rejestru, w którym dotychczas figurował jako rzemieślnik.

6.3.4 Przedstawicielstwo (Predstavništvo)

Na podstawie art. 53 ustawy „O handlu” (NN nr 49/03, 103/03, 170/03) oraz rozporządzenia o warunkach otwierania i działania przedstawicielstw (NN nr 7/97), każda firma zagraniczna i międzynarodowe lub krajowe zrzeszenie firm może otworzyć w Chorwacji jedno lub kilka przedstawicielstw dla celów badania rynku, promocji, zbierania informacji, czy reprezentowania firmy. Przedstawicielstwo jest częścią firmy i nosi nazwę firmy założycielskiej z wyraźnym zaznaczeniem statusu przedstawicielstwa. Przedstawicielstwo nie posiada osobowości prawnej. Nie może prowadzić własnej działalności, a jedynie wykonywać zadania zlecone przez firmę macierzystą.

Wyjątkiem jest przedstawicielstwo linii lotniczych, które może prowadzić sprzedaż dokumentów przewozowych zgodnie z międzynarodowymi umowami i konwencjami, których Chorwacja jest stroną.

Przedstawicielstwo może rozpocząć działalność po wpisaniu do rejestru przedstawicielstw firm zagranicznych prowadzonego przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Przedsiębiorczości (Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzentstva, Registar stranih predstavništava, ul. Grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, tel.: +385 1 6106111, fax: +385 1 6109111).

Wniosek o wpis do rejestru składany przez firmę zagraniczną lub jej pełnomocnika prawnego powinien zawierać:

- nazwę i adres firmy oraz zakres jej działalności,
- adres przedstawicielstwa w Chorwacji,
- dane osoby odpowiedzialnej za kierowanie przedstawicielstwem (imię, nazwisko, pesel (JMBG) lub numer paszportu i nazwę kraju, który wydał paszport w przypadku obcokrajowca).

Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty (oryginały wraz z tłumaczeniem dokonany przez tłumacza przysięgłego):

- decyzję firmy o ustanowieniu przedstawicielstwa,
- wypis z rejestru handlowego lub inny dokument poświadczający, że firma została założona zgodnie z prawem obowiązującym w danym kraju i zawierający informację o formie prawnej i dacie powstania firmy,
- informację o zakresie działalności firmy założycielskiej,
- decyzję o mianowaniu osoby kierującej przedstawicielstwem,
- dowód opłaty kosztów administracyjnych w wysokości 1.000 HRK.

Rejestracja następuje w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku. Przedstawicielstwo może zatrudniać obywateli chorwackich lub zagranicznych, może też działać jednoosobowo, bez personelu.

Firma założycielska może otworzyć w banku upoważnionym do prowadzenia operacji zagranicznych rachunek walutowy lub w lokalnej walucie, na który wpłacane są fundusze na pokrycie kosztów funkcjonowania przedstawicielstwa. Pozostałe wpłaty, ani wypłaty na inne cele nie mogą być dokonywane.

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Przedsiębiorczości może wykreślić przedstawicielstwo z rejestru w przypadku jeśli:

- założyciel podejmie decyzje o zamknięciu przedstawicielstwa,
- założyciel zaprzestaje działalności na terenie, gdzie jest zarejestrowana jego siedziba,
- nie ma osoby odpowiedzialnej za prowadzenie przedstawicielstwa, a firma założycielska nie mianuje nowego w ciągu 2 miesięcy po otrzymaniu upomnienia
- ze strony ministerstwa,
- przedstawicielstwo nie spełnia wymaganych kryteriów, narusza chorwackie przepisy prawne bądź też prowadzi inną działalność niż ta, do której zostało powołane,
- założyciel został skazany wyrokiem sądowym za pogwałcenie przepisów
- lub wykroczenia gospodarcze więcej niż dwa razy w ciągu ostatnich dwóch lat.

6.3.5 Stowarzyszenie gospodarcze (Gospodarsko interesno udruženje – GIU)

Stowarzyszenie jest osobą prawną utworzoną przez dwie lub więcej osób fizycznych lub prawnych w celu wspomagania i promocji działalności gospodarczej stowarzyszonych podmiotów. Stowarzyszenie nie prowadzi dochodowej działalności gospodarczej, nie posiada kapitału założycielskiego, a członkowie nie posiadają udziałów. Podstawą utworzenia stowarzyszenia jest poświadczona notarialnie umowa, która powinna zawierać:

- nazwę stowarzyszenia, siedzibę zakres działalności,
- listę partnerów,
- okres na jaki stowarzyszenie zostało powołane o ile nie jest utworzone na czas nieokreślony.

Stowarzyszenie otrzymuje osobowość prawną z chwilą rejestracji. Wniosek o rejestrację składany jest przez wszystkich członków zarządu stowarzyszenia. Zarząd pełni funkcję kierowniczą i reprezentacyjną. Może składać się z jednej lub więcej osób fizycznych powołanych przez członków stowarzyszenia. Za zobowiązania stowarzyszenia, poza samym stowarzyszeniem, odpowiadają również członkowie, których odpowiedzialność jest nieograniczona.

6.4 Procedury związane z zakładaniem firmy

Aktualnie, założenie firmy w Chorwacji jest dość uciążliwe ze względu na konieczność przebrnięcia przez określoną machinę biurokratyczną i trwa średnio ok. 50 dni. Czynność ta pociąga za sobą wydatek w granicach 900,00 USD (główny wydatek – opłaty notarialne są uzależnione od wielkości kapitału zakładanej firmy), tj. więcej aniżeli średnio w krajach OECD. Wg zapowiedzi przedstawicieli rządu chorwackiego, aktualna procedura związana z rozpoczęciem działalności gospodarczej ma zostać uproszczona do końca 2006 r. (będzie ona obejmować 5 etapów, a nie 12 jak obecnie i czas założenia firmy będzie skrócony z 50 do 8 dni).

6.4.1 Wybór nazwy firmy

Przed wybraniem nazwy dla nowo tworzonej firmy, należy sprawdzić w sądzie rejestrowym, czy nazwa taka nie figuruje już w rejestrze. Nazwa firmy składa się z nazwy własnej i informacji o rodzaju działalności. Nazwa firmy powinna być w języku chorwackim. Słowa w języku obcym są dopuszczalne, jeśli są częścią nazwy firmy, nazwy firmy współnika, nazwą marki handlowej partnera lub firmy zarejestrowanej w Chorwacji oraz jeśli są powszechnie znane w Chorwacji. Użycie w nazwie firmy nazwy kraju „Croatia”, wymaga specjalnej zgody Ministerstwa Sprawiedliwości. Nazwa firmy i skrót tej nazwy muszą być używane w takiej formie, w jakiej zostały zarejestrowane.

Listowniki, faktury i inne dokumenty firmowe muszą zawierać:

- nazwę firmy i jej adres (zgodny z rejestracją),
- nazwę sądu, w którym jest zarejestrowana i numer rejestracyjny,
- nazwę i adres banku oraz numer rachunku bankowego.

6.4.2 Określenie przedmiotu działalności, siedziby firmy oraz osób ją reprezentujących

Firmy mogą prowadzić wszelką działalność dopuszczalną przez przepisy prawne. Zakres działalności firmy musi być wyraźnie określony w umowie spółki, statucie spółki i wniosku o rejestrację. Do rejestru handlowego wpisuje się zakres działalności spółki w postaci kodów cyfrowych zgodnie z Narodową Klasyfikacją Działalności Gospodarczej (Nacionalna klasifikacija djelatnosti – NKD 2002). Firmy, które zamierzają prowadzić działalność wymagającą zezwolenia, posiadania licencji lub otrzymania zgody jakiegoś organu państwowego, mogą być zarejestrowane dopiero po otrzymaniu takich dokumentów.

Firma może rejestrować tylko jedną siedzibę, tj. miejsce, w którym zarządza się firmą. Adres siedziby musi być wskazany w umowie spółki i statucie spółki, we wniosku o rejestrację i we wszystkich dokumentach, które tego wymagają.

Na mocy ustawy o spółkach handlowych, prawo do reprezentowania firmy mają określone osoby, w zależności od formy prawnej firmy. Nazwiska tych osób i zakres ich pełnomocnictw muszą być wpisane do rejestru handlowego.

6.4.3 Uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w określonych obszarach

Działalność gospodarcza w następujących obszarach wymaga zezwoleń stosownych władz: bankowość, ubezpieczenia, transport, usługi celne i geodezyjne, produkcja i handel wyrobami tytoniowymi, energetyka, kontrola jakości produktów, ochrona dziedzictwa kulturowego, produkcja i handel lekami i środkami medycznymi oraz weterynaryjnymi, produkcja, naprawa i handel bronią, sprzętem wojskowym i amunicją, rozminowywanie, audyt, usługi weterynaryjne, pośrednictwo pracy, prowadzenie agencji ochrony, transport lotniczy, ochrona środowiska, planowanie przestrzenne,

---

doradztwo podatkowe, usługi telekomunikacyjne. Pozwolenia te odnoszą się do każdego lub ściśle określonego zakresu działalności w ww. obszarach. Więcej na stronie: www.wehzagreb.com.hr

6.4.4 Tłumaczenie i uwierzytelnianie dokumentów

Wszystkie dokumenty związane z założeniem firmy muszą być w języku chorwackim. Dokumenty prawne muszą być ponadto uwierzytelnione przez notariusza.

6.4.5 Zakładanie rachunku bankowego

Potwierdzenie wpłaty kapitału założycielskiego na rachunek bankowy jest niezbędne do zarejestrowania firmy. Rachunki firm prowadzone są przez banki w oparciu o ustawę o krajowym systemie płatniczym (NN nr 117/01). Firma może mieć tylko jeden rachunek bankowy do stałych płatności. Może natomiast mieć osobne rachunki dla poszczególnych swoich jednostek organizacyjnych i rachunki specjalne. Jeśli firma ma kilka rachunków służących do stałych płatności, musi wskazać rachunek, z którego będzie regulować zobowiązania podatkowe, należności z tytułu ubezpieczenia socjalnego i zdrowotnego i inne zobowiązania wobec organów państwowych.

6.4.6 Zgoda władz lokalnej administracji

Jednym z dokumentów niezbędnych do rejestracji firmy w sądzie gospodarczym jest potwierdzenie odpowiednich organów administracji terenowej (tj. wydziału ds. gospodarczych w Urzędzie Żupanii), że firma spełnia warunki techniczne, ekologiczne i inne (np. odpowiednia powierzchnia, wyposażenie, narzędzia pracy itp.), wymagane do prowadzenia określonej działalności.

6.4.7 Rejestracja firmy

Zgodnie z ustawą „O rejestrze handlowym” (Narodne Novine nr 1/95, nr 57/95, nr 45/99), rejestracja w sądzie gospodarczym jest obowiązkowa. Kod działalności gospodarczej określany jest w oparciu o ustawę „O narodowej klasyfikacji działalności gospodarczej” (NN nr 98/94, nr 4/95) a procedura rejestracji regulowana jest rozporządzeniem „O procedurze i warunkach wpisu do sądowego rejestru firm” (NN nr 138/02). Od momentu zarejestrowania firma uzyskuje osobowość prawną.

Rejestr sądowy jest jawny, a wszelkie zawarte w nim informacje dostępne dla każdego, bez konieczności udokumentowania interesu prawnego. Każdy może otrzymać wypis z rejestru lub poświadczoną kopię dokumentu.

Wysokość opłaty rejestracyjnej zależy od liczby rodzajów działalności gospodarczej zgłoszonej przez firmę. Opłata za zgłoszenie wynosi 300 HRK, a za każdy rodzaj działalności 150 HRK.

6.4.8 Ogłoszenie o rozpoczęciu działalności

Po zarejestrowaniu firmy, sąd gospodarczy wysyła informację do biuletynu urzędowego „Narodne novine” oraz do prasy codziennej. Ogłoszenie w dzienniku urzędowym NN kosztuje 810 HRK, a w prasie 450 HRK.

Po otrzymaniu numeru rejestracyjnego firma zamawia pieczętkę, na której musi być uwidoczniona nazwa firmy i jej numer rejestracyjny. Po wpisaniu firmy do rejestru handlowego należy zarejestrować ją w urzędzie statystycznym, urzędzie skarbowym, zakładzie ubezpieczeń społecznych oraz w zakładzie ubezpieczeń zdrowotnych.

6.4.9 Rejestracja w Urzędzie Statystycznym, Skarbowym, Celnym

W ciągu 15 dni po otrzymaniu decyzji o rejestracji w sądzie gospodarczym, firma występuje do Państwowego Urzędu Statystycznego (Državni zavod za statistiku, 10000 Zagreb, Ilica 3, tel.: +385 1 4806111, www.dzs.hr) z wnioskiem o przypisanie jej kodu działalności gospodarczej (tzw. matični broj) zgodnie z systemem Narodowej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej (NKD 2002). Do wniosku należy dołączyć:

- specjalny formularz RPS-I (do nabycia w sklepie prowadzonym przez Narodne Novine Zagrzebiu, ul.Jurišićeva 1, tel. +385 1 4813122),
- kopię decyzji o wpisaniu firmy do rejestru handlowego,
- kopię dowodu wpłaty 55 HRK tytułem pokrycia kosztów administracyjnych.

Po otrzymaniu numeru statystycznego nowo powstała firma występuje do miejscowego Urzędu Skarbowego, właściwego dla miejsca siedziby firmy, z wnioskiem o przydzielenie numeru identyfikacji podatkowej. Dane wprowadzane są bezpośrednio do systemu komputerowego, który automatycznie dokonuje rejestracji płatnika podatku dochodowego od osób prawnych i płatnika podatku VAT. W Urzędzie Skarbowym należy przedstawić kopię decyzji sądu gospodarczego o wpisie do rejestru i informację Urzędu Statystycznego o przydzieleniu numeru statystycznego. Informację można uzyskać w Ministerstwie Finansów (Ministarstvo financija – Porezna uprava, Katančićeva 5, Zagreb, tel.: +385 1 4591333, fax: +385 1 4922583, www.porez.hr).

Firma zamierzająca prowadzić działalność handlu zagranicznego musi wystąpić do Urzędu Celnego Republiki Chorwacji (Ministarstvo financija - Carinska uprava RH, 10000 Zagreb, Avenija Dubrovnik 11, tel.: +385 1 6556455, fax: +385 1 6556490, www.carina.hr) z wnioskiem o nadanie jej numeru celnego. Do wniosku należy dołączyć:

- kopię decyzji o wpisaniu firmy do rejestru handlowego,
- informację Urzędu Statystycznego o przydzieleniu numeru statystycznego,
- kopię dowodu wpłaty 50 HRK tytułem pokrycia kosztów administracyjnych.

6.4.10 Rejestracja w Urzędzie Ubezpieczeń Emerytalnych oraz Urzędzie Ubezpieczeń Zdrowotnych

Pracodawcy (osoby prawne i fizyczne) zobowiązani do odprowadzania składek muszą

---

w ciągu 15 dni od rozpoczęcia działalności złożyć we właściwym oddziale Chorwackiego Urzędu Ubezpieczeń Emerytalnych następujące dokumenty:

- formularz M-I I po rozpoczęciu działalności,
- formularz M-I P dla każdego nowo zatrudnionego pracownika,
- kopię decyzji o wpisaniu firmy do rejestru handlowego,
- informację Urzędu Statystycznego o przydzieleniu numeru statystycznego.

Osoby prawne zobowiązane do odprowadzania składek z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego pracowników obowiązane są w ciągu 15 dni od rozpoczęcia działalności złożyć w odpowiednim oddziale Chorwackiego Urzędu Ubezpieczeń Zdrowotnych:

- formularz rejestracyjny płatnika – Formularz nr 1,
- formularz rejestracyjny osób ubezpieczanych – Formularz 2,
- formularz rejestracyjny członków rodzin ubezpieczonych osób – Formularz 3,
- decyzję o wpisaniu firmy do rejestru handlowego,
- informację Urzędu Statystycznego o przydzieleniu numeru statystycznego
- kopie formularzy M-I I P i M-I P,
- dokument z adresem miejsca zamieszkania (zaświadczenie z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych lub dowód osobisty).

6.5 Strefy wolnościowe

Zgodnie z ustawą „O strefach wolnościowych” z 1996 roku, chorwacka lub zagraniczna firma może na terenie strefy prowadzić działalność gospodarczą w zakresie produkcji, handlu hurtowego, handlu zagranicznego, bankowości i usług finansowych.

Przywileje dla działających w specjalnych strefach ekonomicznych obejmują:

- zwolnienie z cła na importowane produkty,
- zwolnienie od podatku od zysku na okres pierwszych pięciu lat działalności w przypadku zainwestowania w infrastrukturę strefy powyżej 1 miliona kun,
- obniżenie o 50% stopy podatku od zysku,
- zwolnienie z cła towarów nie przeznaczonych do sprzedaży na rynku chorwackim, ani do konsumpcji.

Na terenie Chorwacji znajduje się 17 specjalnych stref wolnościowych w następujących miejscowościach: Buje, Krapina-Zagorje, Osijek, Rijek, Sibenik, Slavonski Brod, Split, gmina Splitsko-Dalmatyńska, Obrova, Ploce, Pula, Kukuljanovo, Varaždin, Zagreb, Bjelovar, Podunavlje-Vukovar, gmina Vukovarsko-Srijemska.

6.6 Nieformalne uwarunkowania działalności gospodarczej

Utrzymując kontakty handlowe z chorwackimi firmami, należy pamiętać, że wg danych Banku Światowego tzw. gospodarka nieformalna uczestniczy w ok. 33,5% w tworzeniu PKB kraju (dla Polski wskaźnik ten jest szacowany na poziomie 27,5%).

W rankingu międzynarodowym Chorwacja zajmuje 103 miejsce pod względem łatwości rozpoczęcia działalności gospodarczej i 118 miejsce pod względem jej kontynuowania (dla porównania nasz kraj w klasyfikacji tej zajmuje odpowiednio 92 i 54 miejsce).

Analiza poniższych danych, przygotowanych przez Bank Światowy potwierdza, że generalnie klimat do prowadzenia biznesu w Chorwacji lub z jej firmami jest bardziej przyjazny, w porównaniu do innych państw regionu lub świata.

L/p Rodzaj czynności	Chorwacja	Region Bałkanów	Świat
1. Nieoficjalne płatności, upominki związane z załatwieniem spraw biznesowych(% wartości sprzedaży) *	0,31	0,76	1,12
2. Wartość upominków, które mogłyby zabezpieczyć kontrakt rządowy (% wartości kontraktu) *	0,15	1,36	2,14
3. Koszty ochrony (% sprzedaży)	0,32	0,82	1,37
4. Koszty poniesione w związku z kradzieżą, dewastacją, podpaleniem majątku firmy (% sprzedaży)	0,15	0,29	0,81
5. Finansowanie przedsięwzięć biznesowych przez bank (%)	55,54	69,58	61,85
6. Finansowanie przedsięwzięć biznesowych ze źródeł nieformalnych (%)	1,18	3,57	4,35
7. Wielkość sprzedaży podawana do opodatkowania (%)	93,70	89,35	83,19
8. Czas oczekiwania na podłączenie elektryczności (dni)	18,62	12,47	26,59
9. Czas oczekiwania na podłączenie telefonu stacjonarnego	7,10	13,78	35,88
10. Ilość firm korzystających z internetu w relacjach z klientami i dostawcami (%)	86,02	62,59	46,40
11. Ilość firm posiadających certyfikat ISO	16,10	13,37	13,98
12. Ilość dni spędzonych w biurach podatkowych	1,92	2,78	3,36
13. Ilość dni pracy związanej z załatwianiem spraw celnych przy obsłudze kontraktu eksportowego	2,03	3,30	4,08
14. Ilość dni pracy związanej z załatwianiem spraw celnych przy obsłudze kontraktu importowego	3,03	3,92	6,38
15. Ilość firm eksportujących bez pośredników (%)	33,62	24,81	27,74

* Przewidywania ankietowanych przedstawicieli biznesu chorwackiego

7. Handel zagraniczny i polityka handlowa

7.1 Obroty handlu zagranicznego, jego struktura i kierunki geograficzne

7.1.1 Ogólna charakterystyka wymiany towarowej

Obroty towarowe Chorwacji z zagranicą w ostatnich kilku latach charakteryzują się, jak wynika z poniższego zestawiane, tendencją stałego wzrostu (średnioroczna dynamika wzrostu ok.12%). W okresie tym uległy podwojeniu i w 2005 r. osiągnęły poziom ponad 27 mld USD. Ich udział w PKB wzrósł w tym okresie czasu z ok. 61% do ok.73%. Charakterystyczną cechą wymiany towarowej Chorwacji jest jej ujemne saldo, którego wysokość z każdym rokiem wzrasta.

Tabela nr 6
Wielkość obrotów towarowych Chorwacji z zagranicą w latach 1999 - 2005
(w mld USD)

Rok								
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005 I-VI	2006* I-VI
Eksport								
4,3	4,4	4,7	4,9	6,2	8,0	8,8	3,4	3,9
Import								
7,8	7,9	9,1	10,7	14,2	16,6	18,5	7,4	8,3
Obroty								
12,1	12,3	13,8	15,6	20,4	24,6	27,3	10,8	12,2
Saldo								
- 3,5	- 3,5	- 4,4	-5,8	8,0	- 8,6	- 9,7	-4,0	-4,4
Dynamika obrotów								
94,6	101,8	112,1	113,1	130,5	120,7	111,1	x	113,0

* Dane wstępne

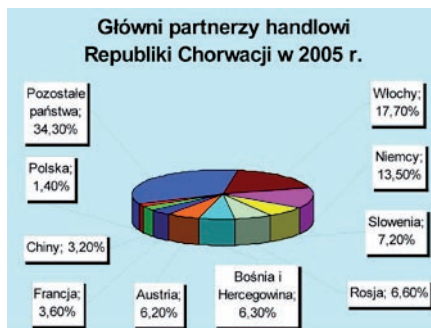
Źródło: Statistical Information 2006. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2006, Materiały Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu.

Na państwa europejskie w ostatnich trzech latach przypada średnio ok. 88% ogółu obrotów towarowych Chorwacji z zagranicą, a na pozostałe kraje ok. 12%. Wśród państw europejskich wiodącymi partnerami handlowymi (dane za 2005 r.) są kraje rozszerzonej Unii Europejskiej (ok. 64,5% ogółu obrotów towarowych), a wśród pozostałych państw Chiny (3,2% obrotów) oraz USA (2,6%).

Analiza zamieszczonego wyżej diagramu wskazuje, że głównymi partnerami handlowymi Chorwacji są Włochy i Niemcy (łącznie z udziałem ok. 31,2% w obrotach ogółem). Kolejne miejsca zajmują: Słowenia, Rosja, Bośnia i Hercegowina oraz Austria z udziałami w granicach 7,2% - 6,2%. Siódme i ósme miejsce z udziałami 3,6% i 3,2% zajmują Francja i Chiny.

Polska w 2005 r., z udziałem 1,4% w wartości obrotów ogółem, zajmowała 15 miejsce.

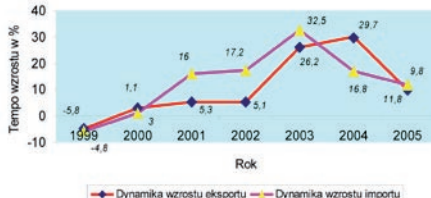
W 2005 r. roku ogólna wartość obrotów Chorwacji z UE wzrosła o 5,5% (najniższa dynamika wzrostu, w porównaniu do innych ugrupowań gospodarczych i regionów świata), przy czym wśród pierwszej dziesiątki krajów o najwyższych obrotach, największą dynamikę wykazywały obroty z Holandią i Polską (wzrost odpowiednio o 21,5% i 19,0%). Obroty z pozostałymi ośmioma krajami z pierwszej dziesiątki wzrosły w granicach od 4,2 % do 16,3 %. Natomiast o 10,3 % spadły obroty z Austrią.

7.1.2 Eksport

Dość wysokie tempo wzrostu chorwackiego eksportu w ostatnich kilku latach, uległo pewnemu zahamowaniu w roku ubiegłym (patrz diagram obok), obniżając się z poziomu 29,7% do 9,8%. W ostatnich dwóch latach w strukturze chorwackiego eksportu główną rolę odgrywają maszyny i środki transportu (31,0%), różne wyroby przemysłowe (17,1%), produkty przemysłu przetwórczego (14,7%) oraz paliwa i smary (12,5%) Na kolejnych miejscach plasują się: produkty chemiczne (9,7%), żywność i żywe zwierzęta (7,0%), surowce (5,5%), napoje i tytoń (2,3%) oraz tłuszcze roślinne i zwierzęce (0,2%).

Tempo wzrostu eksportu i importu Republiki Chorwacji w latach 1999 - 2005

Struktura eksportu jest w miarę stabilna i w okresie ostatnich kilku lat nie uległa istotnym zmianom (wahania w granicach 3% w przypadku ww. wskaźników dwucyfrowych oraz w granicach 0,1-0,5% w przypadku niektórych pozostałych wskaźników). Natomiast, obserwuje się corocznie dość duże zmiany w eksporcie konkretnych towarów, czy ich podgrup. Np. w 2005 r. eksport cukru, wyrobów cukierniczych i miodu wzrósł o 202,3%, energii elektrycznej o 145,0%, kawy, herbaty, kakao i przypraw o 89,3 %, utwardzonych tłuszczów roślinnych o 85%.

W ostatnich trzech latach w pierwszej dziesiątce odbiorców chorwackich towarów są: Włochy (23,3% chorwackiego eksportu), Bośnia i Hercegowina (odpowiednio 14,37%), Niemcy (11,1%), Austria (8,1%), Słowenia (7,9%), Serbia (3,2%), USA (2,9%), Francja (2,4%), Węgry (1,4%) i Rosja (1,3%).

7.1.3 Import

Dość wysokie tempo wzrostu chorwackiego importu w latach 1999 - 2005 (średni roczny poziom 12,1% -obliczenia na podst. tabeli 6) i jak można zaobserwować z zamieszczonego obok diagramu, import znacznie przewyższa tempo wzrostu eksportu (odpowiedni wskaźnik – 5,9%). Na systematyczny wzrost importu ma wpływ nie tyl-

ko wzrost wolumenu przywozu, ale i wzrost cen importowanej ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego (import tych surowców stanowił ok. 11% ogólnego chorwackiego importu).

Powoduje to, że w tym okresie czasu, eksport towarów przeciętnie tylko w 50% zabezpiecza import i z każdym rokiem wskaźnik ten wzrasta (np. w 1993 r. wynosił 83,9%), powiększając tym samym deficyt handlu zagranicznego, który w 2005 r. osiągnął poziom 9,7 mld USD. W strukturze importu kolejne miejsca zajmują następujące grupy towarów: maszyny i środki transportu (33,8%), produkty przemysłu przetwórczego (19,4%), paliwa i smary (13,6%), produkty chemiczne (11,2%), różne wyroby przemysłowe (11,7%), żywność i żywe zwierzęta (7,2%), surowce (2,1%), napoje i tytoń (0,7%), tłuszcze roślinne i zwierzęce (0,3%). Struktura ta jest podobna do struktury importu, aczkolwiek w poszczególnych pozycjach występują znaczące różnice ilościowe.

W 2005 r. największe zmiany udziału w imporcie, w porównaniu do 2004 r., nastąpiły w przywozie paliw i smarów (wzrost o 3,1% oraz w przywozie maszyn i środków transportu (spadek o 2%). Natomiast analizując konkretne towary lub ich podgrupy, należy stwierdzić, że największą dynamikę wzrostu odnotowano w imporcie energii elektrycznej oraz rud metali i złomu (wzrost odpowiednio o 72,4% i 71,6%), cukru, wyrobów cukierniczych i miodu oraz żywych zwierząt (o 57,5% i 51,6%). Na podobnym poziomie, tj. o 43,4% i 39,4%, wzrósł import gazu oraz ropy naftowej i produktów naftowych.

Głównymi dostawcami towarów na rynek chorwacki w ostatnich trzech latach są: Włochy (16,7% ogółu importu kraju), Niemcy (odpowiednio 15,3%), Rosja (7,3%), Słowenia (7,1%), Austria (6,4%), Francja (4,6%), Chiny (3,9%), Węgry (3,1%) oraz USA (2,3%).

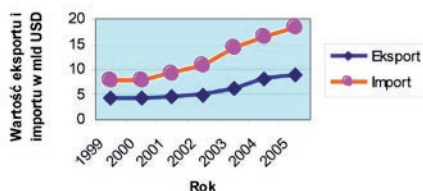
7.2 Polityka celna

Polityka celna Chorwacji realizowana jest w oparciu o umowy o wolnym handlu, zawarte przez nią z ponad 30 krajami oraz Umowę o Stabilizacji i Stowarzyszeniu z Unią Europejską podpisaną w 2001 roku. Od 2002 roku chorwacka nomenklatura celna jest zharmonizowana z nomenklaturą Unii Europejskiej.

W związku z członkostwem Chorwacji w WTO oraz kandydowaniem do UE Chorwacja stopniowo obniżała cła importowe na towary przemysłowe w okresie lat 2000-2005. Natomiast proces obniżania ceł na artykuły rolno-spożywcze nadal trwa i powinien zakończyć się do 2007 roku.

W strukturze Ministerstwa Finansów działa Urząd Celny składający się z Głównego Urzędu Ceł i 10 urzędów celnych na terenie Chorwacji (w Zagrzebiu, Koprivnicy, Rijeci, Zadarze, Ploce, Osijeku, Puli, Splicie, Sibeniku i Dubrowniku).

Eksport i import Republiki Chorwacji w latach 1999 - 2005

Graniczne urzędy celne podzielona są na dwie kategorie. Do pierwszej kategorii należą przejścia graniczne, na których odprawy paszportowe i celne odbywają się nieprzerwanie przez całą dobę, a służby kontroli sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, gospodarczej i towarowej pracują na zasadach przewidzianych prawem i umowami międzynarodowymi.

Do drugiej kategorii należą przejścia graniczne, na których dokonuje się odpraw paszportowo-celnych, natomiast praca służb kontrolnych uzależniona jest od charakteru przejścia i natężenia ruchu. Wykaz poszczególnych przejść granicznych i ich kategorie można znaleźć na stronie internetowej www.wehzagreb.com.pl

Cła antydumpingowe, zgodnie z przepisami WTO, są wprowadzane w przypadku jeśli jakieś towary są importowane po cenach niższych od ich rzeczywistej wartości, a cła kompensacyjne – w przypadku jeśli produkcja lub eksport towarów importowanych do Chorwacji są subsydiowane w kraju pochodzenia i z tej przyczyny mogą zagrozić chorwackim producentom.

Podstawą naliczania cła jest wartość celna (wartość kontraktowa powiększona o koszty transportu, opakowania, ubezpieczenia, załadunku, rozładunku, przeładunku, podatku oraz i inne należne opłaty).

Odprawa celna warunkowa (zwolnienie z opłat celnych i podatku całkowite lub częściowe) może mieć wtedy miejsce, gdy towary są wwożone na obszar celny Chorwacji:

- nie są przeznaczone do konsumpcji,
- pozostają na terytorium Chorwacji przez określony okres,
- są wywożone w niezmienionej postaci.

Zwolnienie następuje na podstawie karnetów ATA wydawanych przez upoważnione instytucje (w Polsce wydaje je Krajowa Izba Gospodarcza).

W obrotach handlowych z Chorwacją obowiązują dokumenty powszechnie stosowane w handlu międzynarodowym: (faktura, dokument przewozowy, dokument ubezpieczeniowy), dokumenty pomocnicze (certyfikaty i zaświadczenia) oraz dokument celny. W handlu z Chorwacją, podobnie jak w handlu z państwami UE, podstawowym dokumentem stosowanym przy kontroli celnej towarów jest SAD. Dokument ten obowiązuje również przy transzycie towarów.

7.3 Pozataryfowe instrumenty polityki handlowej

7.3.1 Licencje importowe i eksportowe

Wwóz i wywóz m.in. takich towarów jak: broń i amunicja, radiotelefony, leki, narkotyki, antyki, metale szlachetne, złom, technologia nuklearna, składniki broni chemicznej, substancje niszczące warstwę ozonową podlega licencjonowaniu. Procedurze tej podlega również import niektórych produktów z krajów niebędących członkami WTO. Licencje importowe wydaje Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Przedsiębiorczości. Również import i eksport niektórych towarów tzw. podwójnego przeznaczenia wymaga uzyskania zezwolenia.

7.3.2 Standaryzacja, certyfikacja, ocena zgodności

Chorwacki system normalizacyjny jest przystosowany do standardów międzynarodowych i europejskich. Normalizacja obejmuje m.in. następujące sektory: budownictwo, inżynierię chemiczną, produkty chemiczne, produkty rolne i żywnościowe, artykuły gospodarstwa domowego, sprzęt rekreacyjny i meble, zdrowie, sprzęt medyczny, transport, pakowanie, informatykę, telekomunikację, elektrotechnikę.

Towar podlegający standaryzacji, przed dopuszczeniem go do obrotu, musi przejść procedurę certyfikacyjną i uzyskać stosowny certyfikat. Chorwacki znak „C” na towarze, dopuszczający go do obrotu, ma charakter obowiązkowy i nie może być zastąpiony znakiem „CE”. Zagraniczne certyfikaty nie są w Chorwacji uznawane automatycznie. W każdym przypadku chorwacki Urząd Normalizacji i Metrologii musi dokonać oceny ich zgodności i może je uznać w części lub w całości.

Całością spraw związanych z określaniem odpowiednich norm i ich interpretacją zajmuje się Państwowy Urząd Normalizacji i Metrologii (Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, ul. Grada Vukovara 78/II, tel. +385 1 6106320, fax: 6109320, e-mail: www.dznm.hr), natomiast certyfikacją towarów tenże urząd i około trzydziestu innych upoważnionych instytucji, a oceną zgodności certyfikatów zagranicznych ze standardami chorwackimi tylko Państwowy Urząd Normalizacji i Metrologii.

7.3.3 Etykietowanie towarów

Produkty spożywcze importowane na rynek chorwacki muszą posiadać etykiety w języku chorwackim i zawierać następujące informacje: nazwę produktu, adres importera i kraj pochodzenia towaru, ilość lub wagę netto, składniki, sposób przechowywania, transportu i użytkowania, niezbędne ostrzeżenia (np. w przypadku produktów spożywczych modyfikowanych).

Natomiast artykuły techniczne lub elektrotechniczne muszą posiadać: instrukcję użytkowania, specyfikację, adresy punktów serwisowych, kartę gwarancyjną.

7.3.4 Kontrola jakości

Importowane produkty, których niewłaściwa jakość jest trudna do wykrycia lub może zagrażać konsumentom (np. produkty spożywcze i rolne, meble, cement, tekstylia, aparatura i urządzenia elektryczne oraz gazowe, maszyny rolnicze), podlegają kontroli przed ich wejściem na rynek, w magazynach producentów lub importerów. Sprawdzana jest ich zgodności z normami chorwackimi, oznakowanie i opakowanie towaru, kompletność wymaganej dokumentacji technicznej i świadectwa jakości. Natomiast produkty pochodzenia roślinnego i zwierzęcego podlegają kontroli sanitarnej, fitosanitarnej lub weterynaryjnej.

8. Współpraca gospodarcza Polski z Chorwacją

8.1. Podstawy prawno-traktatowe bilateralnej współpracy gospodarczej z Chorwacją

Od dnia 01 maja 2004 r., tj. od momentu gdy nasz kraj stał się członkiem Unii Europejskiej, podstawę prawno-traktatową polsko-chorwackich relacji określają:

1. Porozumienia zawarte pomiędzy Unią Europejską i Chorwacją, jako krajem kandydującym do członkostwa w Unii,
2. Bilateralne umowy zawarte między Polską i Chorwacją, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty tj.: Umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania z 1994 r. oraz Umowa o ochronie i popieraniu inwestycji z 1995r.

Z chwilą gdy kraj nasz stał się członkiem UE, polsko-chorwackie relacje handlowe są regulowane przepisami Umowy o Stabilizacji i Stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, a Republiką Chorwacji (podpisanej także w październiku 2001r.), która weszła w życie z dniem 1 lutego 2005 r.

Na jego mocy Chorwacja ma bezcłowy dostęp do rynku polskiego, podobnie jak do innych rynków członków UE, dla towarów pochodzących z Chorwacji, z wyjątkiem młodej wołowiny, wina, ryb i przetworów rybnych, na które to towary zostały wyznaczone kwoty taryfowe. Natomiast otwieranie chorwackiego rynku na towary pochodzące z Polski i pozostałych członków UE będzie następowało stopniowo. Do 2007 r. Chorwacja zniesie cła na towary przemysłowe. W dalszej kolejności redukowane będą także cła na towary rolno-spożywcze, a w przypadku tzw. wrażliwych towarów – będą ustalane także kwoty taryfowe.

W 2006 r. z 69 produktów rolno-spożywczych niepodlegających kontyngentowaniu obowiązuje cło na 46 z nich. Kontyngentami objętych jest 28 produktów rolno-spożywczych (m.in. drób i podroby drobiowe, truskawki, żyto, warzywa i mieszanki warzywne oraz soki owocowe i warzywne), których dozwolona wielkość dostaw do Chorwacji corocznie jest zwiększana i na 14 z nich obowiązuje w 2006r. także cło w wysokości do 50% stawki bazowej.

Tak więc na obecnym etapie, postanowienia handlowe Umowy o Stabilizacji i Stowarzyszeniu mają charakter asymetryczny, preferujący Chorwację.

8.2 Wielkość i struktura wzajemnej wymiany handlowej

Polsko-chorwacka wymiana towarowa charakteryzuje się bardzo wysoką dynamiką (średnioroczne tempo jej wzrostu w ciągu ostatnich sześciu lat wynosi 32,1%) oraz, w przypadku Polski, przewagą eksportu nad importem (polski eksport stanowi w tym samym okresie czasu średnio 83,2 % wartości obrotów bilateralnych). W rezultacie kraj nasz ma dodatni bilans handlowy, przejawiający się tendencją rosnącą i który w roku 2005r. osiągnął poziom ok. 280 mln USD.

Dynamiczny rozwój w ciągu kilku ostatnich lat polsko-chorwackiej wymiany handlowej

spowodował, że w całym handlu zagranicznym Chorwacji wzrósł udział handlu z Polską i wynosi on 1,4% wobec 0,88% w 1999 r., co daje nam aktualnie 15 miejsce wśród wszystkich partnerów handlowych tego kraju.

Tabela 7
Wielkość obrotów towarowych Polski z Chorwacją w latach 2000 - 2005
(w ml USD)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005 I-VI	2006* I-VI
Polski eksport								
	93,9	103,2	151,1	213,4	281,0	332,8	134,6	147,0
Dynamika eksportu								
	129,5	109,9	146,4	141,2	131,7	118,4	X	109,2
Polski import								
	22,5	31,7	20,1	30,4	42,3	53,1	18,5	39,4
Dynamika importu								
	100,0	140,9	63,4	151,2	139,2	125,5	X	213,0
Obroty								
	115,9	134,9	171,2	243,8	323,3	385,9	153,1	186,4
Dynamika obrotów								
	122,0	100,1	183,2	139,7	130,4	117,2	X	21,7
Saldo obrotów towarowych								
	71,4	71,5	131,0	183,0	238,7	279,7	116,1	107,6

*Dane wstępne

Źródło: Statistical Information 2006. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2006, Materiały Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu.

8.2.1 Eksport

Z każdym rokiem dalszemu rozszerzeniu i wzbogaceniu ulegała polska oferta eksportowa do Chorwacji (w 2005 r. na 97 działów taryfy celnej reprezentowanych było 86). Analizując rok 2004 i 2005, należy stwierdzić, że 90% wartości polskiego eksportu do omawianego kraju stanowią produkty z następujących grup towarowych: pojazdy i jednostki pływające (14,4% eksportu), metale nieszlachetne i wyroby z nich (odpowiednio 12,5%), wyroby różne (11,8%), gotowe art. spożywcze, napoje bezalkoholowe (11,6%), maszyny i urządzenia mechaniczne i sprzęt elektryczny (10,2%), celuloza i papier (8,3%), tworzywa sztuczne i wyroby z nich (7,9%), produkty przemysłu chemicznego (6,9%), zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego (6,5%). W poszczególnych grupach towarowych w dostawach z Polski dominowały: samochody osobowe i dostawcze, wyroby hutnicze i z metali niekolorowych, meble, cukier, wyroby czekoladowe, koncentraty spożywcze, przetwory i mrożonki warzywne, warzywa suszone, pieczywa cukiernicze, mleko, sery, śmietana, sprzęt RTV, środki higieny osobistej, opony, bydło żywe i mięso wołowe.

W ostatnim roku największą dynamikę wzrostu odnotował eksport: zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego (wzrost o 116,6%), tłuszczów i olejów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego (wzrost odpowiednio o 97,8%), przyrządów i narzędzi (74,0%), gotowych art. spożywczych i napojów bezalkoholowych (58,2%), obuwia i nakryć głowy (44,6%), produktów mineralnych (43,4%).

8.2.2 Import

W ostatnich sześciu latach polski import z Chorwacji charakteryzuje się nieco mniejszą dynamiką (117,4% średniorocznie), aniżeli eksport do tego kraju (odpowiednio 129,5%) i z wyjątkiem roku 2002 oraz pierwszej połowy 2006 r. jest stabilny (patrz diagram obok oraz tabela nr 6). Ponieważ wartościowo import stanowi jedną szóstą eksportu, również jego zakres branżowy jest węższy aniżeli eksportu (w imporcie z Chorwacji siedem n.w. grup towarowych stanowi prawie 90,0% jego łącznej wartości).

W ostatnich dwóch latach decydującą rolę w polskim imporcie odgrywają następujące grupy towarowe: produkty przemysłu chemicznego (24,7% w łącznej wartości importu), tworzywa sztuczne i wyroby z nich (odpowiednio 17,3%), gotowe art. spożywcze, napoje bezalkoholowe (15,2%), metale nieszlachetne i wyroby z nich (8,8%), maszyny, urządzenia mechaniczne i sprzęt elektryczny (8,3%), wyroby różne (7,2%) oraz produkty mineralne i paliwa (7,1%).

Natomiast mając na uwadze konkretne towary, w strukturze importu największe znaczenie odgrywają: polimery etylenu, poliestry, żywice, różne przetwory spożywcze,

---

antybiotyki i leki, folia aluminiowa, meble, przędza z włókien chemicznych, transformatory elektryczne, soki owocowe, papier, tektura.

W roku 2005 największą dynamikę wzrostu importu odnotowano w imporcie: drewna i wyrobów z niego (wzrost o 176,4%), gotowych art. spożywczych, napojów bezalkoholowych (wzrost odpowiednio o 159,2%), maszyn, urządzeń mechanicznych i sprzętu elektrycznego (146,2%), tworzyw sztucznych i wyrobów z nich (124,7%) oraz produktów mineralnych i paliw (105%). Natomiast bardzo wyraźnie zmniejszył się udział w polskim imporcie produktów przemysłu chemicznego (spadek o 63,2%).

Analizując polski import z Chorwacji, należy mieć na uwadze, że z udziałem 0,55% w ogólnym eksporcie tego kraju w ostatnich trzech latach i zajmując pod tym względem 25 miejsce, nie jesteśmy w tym aspekcie znaczącym partnerem Chorwacji.

8.3 Współpraca inwestycyjna

Polsko-chorwacka współpraca inwestycyjna ma w zasadzie charakter asymetryczny, z wyraźnym zaangażowaniem tylko strony chorwackiej. Według danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., na koniec 2004 r. chorwackie inwestycje w Polsce wyniosły 219 mln USD. Największym inwestorem jest firma farmaceutyczna Pliva d.d. (inwestycja o wartości 200 mln USD Pliva d.d. jest drugim największym inwestorem pod względem poniesionych nakładów na polskim rynku farmaceutycznym i należy do niej 2,3% produkcji rynku). Drugą znaczącą chorwacką inwestycją jest budowa fabryki przez firmę Podravka d.d. w Kostrzynie n/Odrą (wartość inwestycji – 19 mln USD). Z wszystkich inwestycji zagranicznych dokonanych przez Chorwację w latach 1993-2005, na Polskę przypada 9,5%, co sprawia, że plasujemy się pod tym względem na czwartym miejscu.

Polscy inwestorzy zainteresowani są głównie chorwackim rynkiem turystycznym. Niestety, chorwackie przepisy dotyczące zakupu nieruchomości powodują, że dotychczasowe nasze zaangażowanie kapitałowe ograniczyło się tylko do zakupu jednego hotelu.

8.4 Możliwości rozszerzenia współpracy gospodarczej – nisze rynkowe

Podstawą polsko-chorwackiej współpracy gospodarczej jest wymiana towarowa. Inne formy współpracy, jak np. współpraca inwestycyjna jest ograniczona i ma charakter jednostronny, współpraca finansowa czy też w zakresie świadczenia usług czekają na swój rozwój (z wyjątkiem usług turystycznych, z przyczyn naturalnych - także ukierunkowanych jednostronnie). Wydaje się, że w ciągu najbliższych kilku lat ten stan nie ulegnie zasadniczym zmianom i w dalszym ciągu wzajemna współpraca będzie oceniana przez pryzmat wymiany towarowej i ilości polskich turystów spędzających urlop w Chorwacji. Wyjątkiem tutaj może być wzrost współpracy w zakresie usług innych, aniżeli turystyczne.

W związku z powyższym, rozpatrując możliwości rozszerzenia współpracy, skupimy się na wymianie towarowej i usługach.

8.4. I Wymiana towarowa

Analizując dotychczasowe zaangażowanie polskich podmiotów gospodarczych w Chorwacji oraz jej rynek, należy stwierdzić, że istnieją realne szanse na rozszerzenie polskiej obecności handlowej w tym kraju. Przemawiają za tym m.in.:

Korzystne warunki dostępu do chorwackiego rynku dla polskich firm. Ze względu na nieznaczne, w swoim charakterze przejściowe, ograniczenia taryfowe oraz brak szczególnych barier pozataryfowych, można stwierdzić, że warunki dostępu do rynku chorwackiego są korzystne. Obowiązujące jeszcze dla niektórych polskich towarów cła będą w najbliższym czasie zmniejszane, a ograniczenia ilościowe, stopniowo likwidowane. Z chwilą, gdy Chorwacja z kraju stowarzyszonego stanie się członkiem Unii Europejskiej, jej rynek będzie w pełni otwarty dla polskich firm.

Wzrastająca chłonność rynku.

Analizy rynku chorwackiego wskazują, że w najbliższych latach będzie wzrastać jego zapotrzebowanie tak na towary spożywcze, jak i konsumpcyjne trwałego użytku. Ze względu na jego niewielką i mało zróżnicowaną produkcję lokalną, oferuje on polskim firmom duże możliwości eksportowe m.in. na produkty rolno-spożywcze, meble, pojazdy samochodowe, drobny sprzęt pływający, sprzęt medyczny. Są to te towary, które aktualnie dominują w polskim eksporcie lub powoli zdobywają rynek chorwacki.

Wzrost chłonności rynku chorwackiego na art. rolno-spożywcze spowodowany jest głównie szybkim rozwojem turystyki, gdy do ok. 4,5 mln ludności miejscowej dołącza w sezonie ok. 9 mln turystów z zagranicy. Na razie brak przesłanek na szybki rozwój w najbliższych latach miejscowej produkcji art. spożywczych oraz odbudowy bazy rolno-hodowlanej, która ponosi jeszcze skutki działań wojennych z lat 90-ch. Import art. rolno-spożywczych, w tym hodowlanego materiału zarodowego będzie nadal rósł, a to stanowi dobre perspektywy dla polskich producentów.

Wzrastająca siła nabywczą ludności powoduje, że wzrasta realny popyt na art. codziennego użytku, w tym m.in. na meble i samochody, odzież obuwie, sprzęt sportowy, zabawki. Polskie meble, dzięki swej cenowej konkurencyjności, trwałości, modnemu wzornictwu, cieszą się dużym powodzeniem w Chorwacji i należy sądzić, że tendencja ta zostanie utrzymana. Coroczny wzrost eksportu samochodów osobowych i dostawczych wyprodukowanych w Polsce powinien być także utrzymany w najbliższych latach. Chorwacja nie posiada własnych fabryk samochodów, a przy dalszym rozwoju drobnej przedsiębiorczości oraz utrzymaniu się wzrostu siły nabywczej ludności, należy oczekiwać dalszego wzrostu naszego eksportu w tej dziedzinie, w tym także części zamiennych i akcesoriów.

W związku z rozwojem turystyki, wzrasta zapotrzebowanie Chorwacji na drobny sprzęt pływający i jachty. Przy stosunkowo niskiej cenie i dobrej renomie, polskie produkty z tej dziedziny powoli wchodzi na rynek chorwacki. Szansą dla polskich firm może być także fakt, że wobec konieczności zmniejszenia pomocy państwa m.in. dla stoczni (dyrektywy UE), zmniejszy się konkurencyjność miejscowych producentów

---

i co za tym idzie, nastąpi wzrost importu (mechanizm ten dotyczy także rolnictwa i kolejnictwa). Istnieje również duże zapotrzebowanie na nowoczesną aparaturę medyczną wszelkiego rodzaju, instrumenty medyczne, testy i zestawy do placówek służby zdrowia (przeszkodą w rozwoju współpracy w tej dziedzinie są problemy związane z płatnościami chorwackiego Ministerstwa Zdrowia).

W związku z modernizacją armii, wzrasta także zapotrzebowanie na sprzęt wojskowy odpowiadający normom NATO.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej. Polskie towary są konkurencyjne na rynku chorwackim pod względem cenowym. Mają na to wpływ głównie niższe koszty wytwarzania, aniżeli w krajach sąsiednich (np. na Węgrzech, Republice Czeskiej) oraz w krajach starej Unii. Jednocześnie spełniają one normy unijne, są produkowane wg modnego wzornictwa, posiadają opakowania na poziomie europejskim. Zdobyły sobie opinię „dobrej jakości za umiarkowaną cenę”. Nie bez znaczenia jest także fakt niższych kosztów transportu, w porównaniu do niektórych państw UE położonych dalej od Chorwacji aniżeli Polska.

8.4.2 Usługi

Niewykorzystaną i niedocenianą przez firmy polskie dziedziną współpracy jest możliwość świadczenia usług budowlano-montażowych i innych wykonawczych w takich dziedzinach gospodarki chorwackiej jak infrastruktura komunikacyjna (drogi, porty, koleje), energetyka, ochrona środowiska, telekomunikacja.

Inwestycje w tych obszarach należą do priorytetowych zadań w polityce gospodarczej Chorwacji i są one współfinansowane przez międzynarodowe instytucje finansowe.

8.5. Formy działalności marketingowo-promocyjnej na chorwackim rynku

Strategia zdobywania rynku chorwackiego jest typowa dla państw europejskich, nie ma tutaj jakiejś specyfiki i jednej drogi osiągnięcia celu. Jak sugeruje Wydział Promocji, Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu przy „wejściu” na ten rynek i utrzymaniu się na nim sprawdzają się następujące zasady:

- znajomość miejscowych przepisów prawnych oraz rynku i konkurencji,
- znajomość chorwackiego partnera handlowego,
- posiadanie swojego przedstawiciela handlowego (agenta, dystrybutora),
- elastyczna polityka cenowa, dostarczanie produktów dobrej jakości,
- zapewnienie serwisu gwarancyjnego i pogwarancyjnego,
- kredytowe warunków płatności.

Najważniejszymi narzędziami w promocji towarów na rynku chorwackim jest reklama oraz udział w targach.

Najbardziej skuteczna jest reklama w telewizji, a w drugiej kolejności w prasie codziennej. Analizując wydatki reklamodawców chorwackich na reklamę zewnętrzną (ok. 7% wszystkich wydatków na reklamę), należy uznać ją za mniej skuteczną. Zabroniona jest reklama papierosów i alkoholu. Ceny reklam są bardzo zróżnicowane, w zależności od

---

ich nośnika. Np. koszt jednorazowego ogłoszenia modułowego (ok. 120 cm²) w prasie codziennej wynosi, w zależności od tytułu, umiejscowienia ogłoszenia, dnia wydania, w granicach 250-1000 EUR.

Imprezy targowo-wystawiennicze są wciąż popularne w Chorwacji. Największe targi, o charakterze międzynarodowym odbywają się w Zagrzebiu. Godne polecenia są następujące z nich:

- Wielobranżowe Jesienne Targi Zagrzebskie (największe targi w Chorwacji, odbywają się corocznie we wrześniu), Organizator: ZAGREBAČKI VELESA JAM, Avenija Dubrovnik 15, 10020 Zagreb, tel: (+385 1) 6503111, fax: (+385 1) 6503112, www.zv.hr e-mail: zagvel@zv.hr
- Targi Budowlane (w kwietniu),
- Targi Motoryzacyjne (w marcu-kwietniu),
- Targi Meblarskie „Ambienta” (w październiku).

W przypadku udziału w ww. targach istnieje możliwość ubiegania się w Ministerstwie Gospodarki o refundację części kosztów uczestnictwa w nich (więcej: www.exporter.gov.pl). W Chorwacji odbywa się też wiele imprez targowo-wystawienniczych innych branż m.in. w takich ośrodkach jak Rijeka i Split (szczegóły patrz: www.wehzagreb.com.hr).

Jedną z metod wejścia na rynek chorwacki jest udział w przetargach. Tą metodą można stać się dostawcą towarów lub usług realizowanych na potrzeby administracji państwowej, samorządowej oraz przedsiębiorstw państwowych i zakupy te są objęte gwarancjami państwowymi. Niedogodnością dla firm polskich może być fakt, że często przetargi te są rozstrzygane w krótkim okresie czasu począwszy od ich ogłoszenia.

Skutecznym sposobem wejścia na rynek chorwacki jest skorzystanie z usług miejscowego agenta lub dystrybutora, ewentualnie w przypadku większych przedsięwzięć, powołanie własnego biura zbytu, wybierając jedną z form prawnych jego funkcjonowania omówionych w rozdziale 6 niniejszego opracowania.

Przy analizie rynku chorwackiego oraz realizacji przedsięwzięć mających na celu rozpoczęcie współpracy z podmiotami gospodarczymi z omawianego kraju pomocne mogą być m.in. następujące instytucje i organizacje:

- Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Zagrzebiu.
- Ambasada Republiki Chorwacji w Polsce.
- Ministerstwa gospodarki i finansów obu krajów.
- Centralne i lokalne organizacje samorządu gospodarczego Chorwacji i Polski, a szczególnie Chorwacka Izba Gospodarcza w Zagrzebiu oraz Polsko-Bałkańska Izba Gospodarcza w Warszawie.
- Wywiadownie gospodarcze.

9. Warunki podróży i zamieszkania w Chorwacji

9.1 Przekraczanie granicy

Informacje dla kierowców

Chorwacja honoruje polskie prawo jazdy. Kierowca powinien obowiązkowo posiadać dowód rejestracyjny pojazdu i OC. W sierpniu 2004 r. wszedł w życie w Chorwacji nowy kodeks drogowy wnoszący wiele istotnych zmian w stosunku do poprzednich uregulowań, a m.in.:

- zakaz prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu (zero promili). Nieprzestrzeganie powyższego przepisu grozi karą pieniężną (od 70 do 400 EURO), odebraniem prawa jazdy na rok lub dwa, ew. karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy,
- obowiązek prowadzenia pojazdów z włączonymi światłami mijania przez cały rok (kara ok. 40 EURO),
- zakaz korzystania podczas jazdy z telefonu komórkowego,
- obowiązku posiadania kasku dla uczestników ruchu drogowego korzystających z pojazdów jednośladowych,
- zaostrzenia kar w stosunku do kierowców parkujących w niedozwolonych miejscach (ten przepis rygorystycznie jest przestrzegany przez chorwacką policję drogową; pojazdy parkujące w niedozwolonych miejscach najczęściej w krótkim czasie są odholowywane na parkingi policyjne, a kierowcy obłożeni wysokimi karami pieniężnymi).
- obowiązku posiadania zapiętych pasów na wszystkich siedzeniach zajętych przez kierowcę i podróżnych,
- dopuszczalnej prędkości na drogach publicznych:
  - o na autostradach do 130 km/godz.
  - o na drogach szybkiego ruchu do 110 km/godz.
  - o na pozostałych drogach do 90 km/godz.
  - o w miejscach zabudowanych do 50 km/godz.
  - o dla pojazdów holujących drugi pojazd do 40 km/godz.

Natomiast od 1 stycznia 2006 wszedł w życie przepis nakładający na użytkowników dróg obowiązek zakładania kamizełek ostrzegawczych, jeśli opuszczają pojazd w razie postoju, awarii samochodu (motocykla) lub wypadku. Przepis obowiązuje na autostradach i innych drogach na obszarze niezabudowanym.

Stan dróg chorwackich oraz ich oznakowania można uznać za dobry, z wyjątkiem dróg lokalnych oraz dróg w terenach górskich.

Poruszanie się autem po wielu miastach jest utrudnione m.in. ze względu na wąską zabudowę ulic i coroczny wzrost użytkowników samochodów osobowych, a np. znalezienie w śródmieściu Zagrzebia miejsca do parkowania w powszedni dzień w godzinach pracy jest praktycznie niemożliwe.

Orientacyjne ceny paliwa: PB 95 – 8,00 kuna (ok. 1,1 EUR), PB 98 – 8,60 kuna (ok. 1,19 EUR); olej napędowy – 7,20 kuna (ok. 1,00 EUR); LPG – 4,50 kuna (ok. 0,60 EUR). Latem, chorwackie radio w programie II podaje co godzinę wiadomości o sytuacji na drogach w języku angielskim, niemieckim oraz włoskim.

9.2 Wizy

Obywatele polscy mogą wjeżdżać i przebywać w Chorwacji bez wiz do 90 dni. Powyższe uprawnienie nie dotyczy osób, które zamierzają podjąć pracę, naukę w chorwackich szkołach i uczelniach, a także udających się na pobyt stały – powinny się one ubiegać o specjalne zezwolenie władz chorwackich, będące podstawą do wydania wiz w przedstawicielstwie dyplomatycznym Chorwacji. Przy wjeździe nie ma szczególnych wymogów dotyczących okresu ważności paszportu, jednakże nie może być on krótszy niż dozwolony okres pobytu.

Od 1 sierpnia 2004 r. w Chorwacji obowiązuje rozporządzenie rządu tego kraju w sprawie systemu wizowego, które m.in. zezwala obywatelom UE na przekraczanie granicy chorwackiej także na podstawie dowodów osobistych. Jest to uregulowanie wewnętrzne Chorwacji i przy przekraczaniu granicy chorwackiej na podstawie dowodu osobistego dochodzi zarówno do łamania postanowień prawa polskiego, które zezwala na podróżowanie jedynie z dowodem osobistym, jak i poważnych problemów na terenie Chorwacji (np. brak możliwości: powrotu do Polski drogą lotniczą, zameldowania się, korzystania z bezpłatnej opieki medycznej w nagłych przypadkach, korzystania z usług banków, czy „Western Union”).

Dlatego też nadal w ruchu osobowym między Polską i Chorwacją przy przekraczaniu granicy chorwackiej należy obowiązkowo posiadać paszport. Jeżeli przeciwko cudzoziemcowi jest prowadzone postępowanie karne lub wykroczeniowe, właściwe organy mogą tymczasowo zatrzymać jego paszport, wydając w zamian pisemne zaświadczenie. Przepisy chorwackie przewidują możliwość odmowy wjazdu, a także wydania zakazu pobytu tym cudzoziemcom, którzy nie mają wymaganych środków na utrzymanie.

Od 1 grudnia 2005 r. w Chorwacji weszły w życie przepisy, które zobowiązują cudzoziemców wjeżdżających na jej terytorium do posiadania środków finansowych niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu, przejazdu i wyjazdu w wysokości równoważności minimum 100 EUR na dzień pobytu, a w przypadku osób mających potwierdzone zaproszenie od chorwackiej osoby fizycznej lub prawnej bądź posiadających voucher turystyczny – 50 EUR na dzień. Dokumentami, które mogą potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca wspomnianych środków są: karty kredytowe i bankowe, zaświadczenia o posiadaniu środków płatniczych w banku, czeki podróżne i ewentualnie inne dokumenty potwierdzające posiadanie środków finansowych.

9.3 Przepisy celne

Cudzoziemcy mogą wwozić do Chorwacji bez opłat celnych przedmioty niezbędne na czas podróży bądź wypoczynku turystycznego, a także rzeczy niemające przeznaczenia handlowego.

Zwolnione z cła są: rzeczy użytku osobistego, 200 szt. papierosów, jedna butelka alkoholu, 1kg kawy lub herbaty na osobę. Sprzęt techniczny oraz do użytku zawodowego (kamera, odbiornik TV i radiowy, magnetofon) powinien być zgłoszony przy wjeździe. Łodzie i jachty na własny użytek można wwozić za okazaniem dowodu własności. Nie podlegają one zgłoszeniu na granicy. Od posiadaczy łodzi bez napędu i kajaków o długości do 3 m nie jest wymagana licencja żeglarska. Obcą walutę można wwozić i wywozić w dowolnej ilości, walutę chorwacką do 2 tysięcy kun. Przy przekraczaniu granicy obowiązkowo należy zgłosić bardziej wartościowy sprzęt zawodowy i techniczny.

Dla zwierząt konieczne jest zaświadczenie weterynaryjne.

Zwrot podatku VAT obywatelom zagranicznym jest możliwy za towary kupione w Chorwacji o wartości powyżej 500 kun za okazaniem formularza „Czek podatkowy” („Poreški ček”) przy wyjeździe z kraju.

9.4 Przekraczanie granicy

Przejścia graniczne Chorwacji dzielą się na te, na których odprawa paszportowa i celna odbywa się całą dobę oraz te, które można przekroczyć tylko w określonych godzinach i na których nie zawsze można dokonać towarowej odprawy celnej.

Drogowe przejścia graniczne, na których odprawa ruchu osobowego i towarowego odbywa się całą dobę (więcej na stronie www.wehzagreb.com)

Granica ze Słowenią

Plovania – Sečovje	Kaštel – Dragonja
Požane - Sočerga	Pasjak – Starod
Rupa – Jelšane	Jurovski Brod – Metlika
Bregana – Obrežje	Macelj – Gruškovje
Dubrava Krišovljanska– Zavrč	Trnovec – Središće ob Dravi
Mursko Središće –Petišovci	

Granica z Węgrami

Goričan –Letenye	Duboševica – Udvar
Donji Miholjac – Dravasabol	

Granica z Serbią

Karasovići – Sutomore	Erdut – Bogojevo
Ilok – Bačka Palanka	Ilok Neštin
Principovac - Sot	Principovac – Ljuba
Batina – Bezdan	Bajakovo –Batrovci

Granica z Czarnogorą

Debeli Brijeg

Granica z Bośnią i Hercegowiną

Županja – Orašje

Kamensko – Kamensko

Metković – Doljani

Stara Gradiška – Bosanska Gradiška

LičkoPetrovo Selo – Izačić

Vinjani Donji – Gorica

Slavonski Brod – Bosanski Brod

Gunja – Brčko

9.5 Czas

W Chorwacji obowiązuje czas środkowoeuropejski, taki sam jak w Polsce (przejście na czas letni odbywa się pod koniec marca, kiedy zegary przesuwają się o 1 godzinę do przodu, a powrót do czasu zimowego następuje pod koniec września) oraz metryczny system miar i wag.

9.6 Możliwości dostania się do Chorwacji

Aktualnie nie ma bezpośrednich połączeń lotniczych, kolejowych i autobusowych z naszego kraju do Chorwacji.

Planując podróż lotniczą z Polski do Chorwacji, należy uwzględnić przesiadkę w Wiedniu (najwięcej połączeń z Zagrzebiem) lub Pradze. Koszt biletu uzależniony od trasy przelotu, pory roku, dni wylotu i powrotu (minimalna cena biletu w obie strony ok. 2 tys. zł).

Stolica państwa, Zagrzeb ma regularne połączenia lotnicze z większością stolic europejskich. Na terenie Chorwacji znajduje się dziesięć lotnisk. Cztery lotniska: Zagrzeb, Dubrownik, Split i Pula obsługują ruch międzynarodowy, a siedem lotnisk (Zagrzeb, Split, Dubrownik, Pula, Zadar, Rijeka i Osijek) może przyjmować samoloty duże i średnie. Chorwackie linie lotnicze obsługują również połączenia krajowe z Zagrzebia do Splitu, Zadaru, Puli, Dubrownika, Rijeki i Osijeka oraz połączenie Osijek - Dubrownik.

Do większych miast Chorwacji można również dojechać koleją, a praktycznie do każdej miejscowości komunikacją autobusową. Przemieszczając się po miastach można skorzystać z transportu publicznego (bilety do nabycia we wszystkich kioskach z gazetami) lub taksówek. W większych miastach są także możliwości wypożyczenia samochodu osobowego na takich samych zasadach jak w innych państwach europejskich. Dojazd pociągiem wymaga co najmniej jednej przesiadki. Najkrócej (ok. 20 godzin) trwa podróż przez Budapeszt. Natomiast podróż przez Wiedeń i Słowenię trwa ponad dobę. Cena biletu ok. 800 zł.

Ze względu na niezbyt duże odległości dzielące nasz kraj i Chorwację (990 km z Warszawy do Zagrzebia), podróż w celach biznesowych można odbyć także autem. Kolejek na drogowych przejściach granicznych w państwach tranzytowych i kraju doce-

---

lowym, z wyjątkiem sezonu turystycznego i weekendów, zwykle nie ma. W zależności od miejsca wyjazdu z Polski oraz miejsca docelowego można jechać trasą przez Węgry, Austrię lub Serbię, Bośnię i Czarnogórę.

9.7 Obowiązek meldunkowy

W Chorwacji cudzoziemcy podlegają obowiązkowi meldunkowemu. Należy go dopełnić w ciągu 24 godzin po przekroczeniu granicy. Osoby prawne i fizyczne zajmujące się świadczeniem usług kwaterunkowych zobowiązane są w ciągu 12 godzin zgłosić pobyt cudzoziemca właściwym organom.

9.8 Baza noclegowa

Chorwacja ma stosunkowo dobrze rozwiniętą bazę noclegową. Obszerne i szczegółowe informacje o hotelach, restauracjach, zabytkach, imprezach kulturalnych w Chorwacji i poszczególnych miastach można znaleźć na stronach internetowych:

<http://pl.croatia.hr> ; www.zagreb.hr ; www.dubrovnik.hr ; www.rijeka.hr ; www.split.hr, www.zadar.hr, itp.

W większych miastach oraz w miejscowościach turystycznych jest po kilka hoteli różnych kategorii oraz funkcjonuje system kwater prywatnych. Problemy z zabezpieczeniem stosownego zakwaterowania mogą wystąpić w sezonie turystycznym. Ulubionymi hotelami międzynarodowego świata biznesu jest w Zagrzebiu hotel Dubrownik w centralnym punkcie miasta, a w Dubrowniku hotel o nazwie Villa Dubrownik. Niektóre hotele trzygwiazdkowe oraz większość hoteli o wyższym standardzie posiadają centra biznesowe wyposażone we wszelkie udogodnienia. Niezależnie od standardu, ceny hoteli są zróżnicowane w zależności od miejscowości i pory roku. Np. cena pokoju jednoosobowego w hotelu czterogwiazdkowym w Zagrzebiu wynosi w granicach 100-130 EUR, w dwuosobowym w granicach 130-170 EUR.

W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w Chorwacji i konieczności zamieszkania na dłuższy okres czasu, bardziej racjonalnym jest wynajęcie mieszkania, chociaż są one stosunkowo drogie, podobnie jak i wynajęcie lokalu biurowego. Koszt wynajęcia powierzchni biurowej w Zagrzebiu wynosi co najmniej 10 EUR/m² lub więcej, w zależności od wyposażenia i lokalizacji.

Lokale można wynajmować za pośrednictwem agencji lub dać ogłoszenie w lokalnej prasie.

9.9 Jedzenie

Liczne restauracje oferują bogaty i różnorodny wybór dań chorwackich, europejskich i międzynarodowych. Nie brakuje małych punktów gastronomicznych serwujących lokalne dania i przysmaki typowe dla kuchni bałkańskiej. Nie ma szczególnych egzotycznych potraw, których należałoby się wystrzegać. Napiwki nie są na trwałe wpisane w miejscowe zwyczaje, ale są płacone wg uznania gości. Poziom cen jest zróżnicowany, nieco wyższy od naszych, a szczególnie tę różnicę cen można zaobserwować w sezonie turystycznym na wybrzeżu.

Nie jest przyjęte targowanie się, z wyjątkiem niektórych zakupów na bazarach.

W kontaktach z Chorwatami można posługiwać się j. angielskim, niemieckim, a także w rejonach nadmorskich – j. włoskim.

9.10 Zdrowie

Stan sanitarno-epidemiologiczny kraju nie budzi zastrzeżeń. Nie są wymagane ani zalecane szczepienia profilaktyczne przed udaniem się do tego kraju. Bezpłatna opieka medyczna przysługuje turystom z RP w ograniczonym zakresie – tylko w nagłej sytuacji, jako pierwsza niezbędna pomoc (wypadek, zasląbnięcie). Chcąc skorzystać z bezpłatnej pomocy, należy okazać polski paszport oraz potwierdzić ubezpieczenie. W Chorwacji, niebędącej w UE, nie są honorowane formularze serii E-100. Standardowa prywatna wizyta lekarska kosztuje od 16 do 20 USD. Koszt doby w szpitalu wynosi ok. 50 USD (bez kosztów operacji oraz leków). Apteki czynne są w godz. 8-19 w dni robocze oraz do godz. 14 w soboty; w większych miastach dyżurne apteki czynne są całą dobę. Podobnie jak przy wyjeździe do innego państwa wskazane jest wykupienie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby (NW).

9.11 Telekomunikacja

Sieć telekomunikacyjna w Chorwacji jest bardzo dobrze rozwinięta. Na 100 mieszkańców przypada 37 abonentów telefonii stacjonarnej, która w 80% jest telefonią cyfrową. Karty telefoniczne można kupić na poczcie, w kioskach z gazetami i w innych miejscach. Również bardzo powszechne jest używanie telefonów komórkowych oraz posługiwanie się korespondencją elektroniczną. Nie ma problemów z posługiwaniami się polskimi telefonami komórkowymi, pod warunkiem posiadania usługi „rooming”.

9.12 Waluta, koszty utrzymania

Oprócz waluty miejscowej, płatności można także realizować za pomocą karty kredytowej: American Express, Diners Club, Eurocard (MasterCard i VISA). Inne nie są akceptowane. W większych aglomeracjach i ośrodkach turystycznych można także płacić czekami podróżnymi. W niektórych przypadkach (np. opłata za korzystanie z autostrady, regulowanie należności na stacjach paliwowych, za usługi gastronomiczne, itp.) jest możliwość płacenia w EUR lub USD. Walutę zagraniczną można wymieniać w bankach, licznych kantorach, urzędach pocztowych oraz w większości biur podróży, hoteli i kempingów. Wszystkie te miejsca są oznaczone w języku chorwackim (Mjenjačnica). Niewykorzystane kuny można ponownie wymienić na jedną z walut zagranicznych. Warunkiem jest przedłożenie zaświadczenia (Obračun otкупа) o dokonanej wcześniej wymianie tych dewiz na HRK. W zdecydowanej większości miejscowości dużych, średnich i małych, a szczególnie na wybrzeżu ogólnodostępne są bankomaty. Usługi pocztowe i bankowe są dostępne na porównywalnym poziomie jak w naszym kraju.

Koszty utrzymania w Zagrzebiu są o ok. 20% wyższe, aniżeli w Warszawie.

Normy zachowania się w Chorwacji nie odbiegają od innych państw europejskich, nie ma tutaj specjalnych zakazów religijnych.

9.13 Dni wolne i święta

W Chorwacji wolne od pracy są wszystkie soboty i niedziele oraz 13 następujących dodatkowych dni:

Data	Nazwa polska	Nazwa chorwacka	Uwagi
1 stycznia	Nowy Rok	Nova Godina	
6 stycznia	Trzech Króli	Bogojavljenje	
	Wielkanocna Niedziela i Poniedziałek	Uskrs i Uskršnji ponedjeljak	święto ruchome
1 maja	Święto Pracy	Međunarodni praznik rada	
60 dni po Wielkanocy	Boże Ciało	Tjelovo	święto ruchome
22 czerwca	Dzień Walki z Faszyzmem	Dan antifašističke borbe	
25 czerwca	Dzień Państwowości	Dan državnosti	
5 sierpnia	Dzień Zwycięstwa i Wdzięczności Narodowej	Dan pobjede i Dan domovinske zahvalnosti	
15 sierpnia	Dzień Wniebowstąpienia NMP	Velika Gospa	
8 października	Święto Niepodległości	Dan nezavisnosti	
1 listopada	Dzień Wszystkich Świętych	Dan svih svetih	
25 grudnia	Boże Narodzenie	Božić	
26 grudnia	Dzień św. Szczepana	Sveti Stjepan	

9.14 Bezpieczeństwo

Zagrożenie przestępczością należy ocenić jako stosunkowo niewielkie (dość rzadkie są kradzieże samochodów, napady rabunkowe w miejscach publicznych itp.) i nie odbiega ono od sytuacji w innych państwach środkowej i południowo-zachodniej Europy. W sezonie turystycznym kradzieże kieszonkowe zdarzają się zdecydowanie częściej. Możliwe jest swobodne i bezpieczne poruszanie się w godzinach wieczornych. Na terenach przygranicznych z Serbią, Czarnogórą oraz przy południowej granicy z Bośnią i Hercegowiną na terenach niezabudowanych pozostało nadal wiele nierozbrojonych niewypałów i min. Należy natomiast unikać pozostawiania dokumentów oraz rzeczy wartościowych w hotelach i na campingach oraz dokumentów w kwaterach prywatnych. Chorwacja nie jest stroną międzynarodowej konwencji o odpowiedzialności hoteli za rzeczy wniesione.

10. Przydatne adresy

Polskie placówki w Chorwacji

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej
Veleposlanstvo Republike Poljske
Krležin Gvozd 3, 10 000 Zagreb
tel.: +387 1 4899444; fax: 48 34 577; 4899420
e-mail: ambasada-polska@zg.htnet.hr
www.ambasadapolska.hr

Wydział Konsularny
Konzularni odjel
Krležin Gvozd 3, 10 000 Zagreb
tel.: +387 1 4899414; fax: 4899420

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Rockefellerova 49, 10 000 Zagreb
tel.: +387 1 46 8
e-mail: weh.zagreb@zg.htnet.hr
www.wehzagreb.com.hr

Chorwackie placówki w Polsce

Ambasada Republiki Chorwacji
Veleposlanstvo Republike Hrvatske
ul. Ignacego Krasickiego 10, 02-611 Warszawa
tel.: +48 22 8441225, 8442393
fax: +48 22 8440567, 8442270
e-mail: croemb@pol.pl

Przedstawicielstwo Chorwackiej Organizacji Turystycznej
Predstavništvo Hrvatske turističke zajednice
ul. Chmielna 16 lok. 2, 00-020 Warszawa
tel.: +48 22 8285 193, fax: +48 22 8285 190, tel. komórkowy: +48 609454262
e-mail: info@chorwacja.home.pl

Wybrane ministerstwa i urzędy centralne Republiki Chorwacji

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej
Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
Trg N. Š.Zrinskog 7-8, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4569964, fax: 455 1795
e-mail:.mvp@mvp.hr; www.mvp.hr; www.mei.hr

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Przedsiębiorczości
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6106111, fax: 6109120
www.mingorp.hr

Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Wodnej
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6106111, fax: +385 1 6109201
www.mps.hr

Ministerstwo Morza, Turystyki, Transportu i Rozwoju
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
ul. Vladimira Nazora 61, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 3784500, fax: +385 1 3784550
www.mmtpr.hr

Ministerstwo Finansów
Ministarstvo financija
Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4591300, fax: 4922583
e-mail: kabinet@mfin.hr; www.mfin.hr

Ministerstwo Ochrony Środowiska,
Zagospodarowania Przestrzennego i Budownictwa
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
ul. Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 3782444, fax: 3772822
www.mzopu.hr

Ministerstvo Spraw Wewnętrznych
Ministarstvo unutarnih poslova
Savska cesta 39, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6122111, fax: 4551795
e-mail: pitanja@mup.hr; www.mup.hr

Ministerstvo Obrony
Ministarstvo obrane
Trg kralja Petra Krešimira IV 1, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4567111, fax: 3772822
www.morh.hr

Ministerstvo Sprawiedliwości
Ministarstvo pravosuđa
ul. Republike Austrije 14, 10 000 Zagreb
te,,: +385 1 3710666, fax» +385 1 3710612
www.pravosudje.hr

Centralny Urząd Strategii Rozwoju
Središnji državni ured za razvojnu strategiju
Trg Sv. Marka 2, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4569205, fax: +385 1 6303216

Centralny Urząd Zarządzania Mieniem Państwa
Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom
Visoka 15, 10 000 Zagreb
tel.: +385 14569759, fax: +385 1 6303865

Państwowy Urząd Własności Intelektualnej
Državni zavod za intelektualno vlasništvo
ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
tel. +385 1 6106111, 6106100, 6106101, fax: (01) 6112-017
e-mail: ip@opatent.htnet.hr; www.dziv.hr

Państwowy Urząd Normalizacji i Metrologii
Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo
ul. Grada Vukovara 78/11, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6106320, fax: 6109320
e-mail: pisarnica@dznm.hr; www.dznm.hr

Państwowy Urząd Statystyczny
Državni zavod za statistiku
Ilica 3, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4806111, fax: 4817666
e-mail: stat.info@dzs.hr; www.dzs.hr

Inspektorat Państwowy
Državni Inspektorat
ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6106199, fax: +395 1 6109152
e-mail: sandra.kelemen@inspektorat.hr; www.inspektorat.hr
Państwowy Urząd Geodezyjny
Državna geodetska uprava
Gruška 20, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 3657394, fax: +385 1 6157389
e-mail: dgu@dgu.hr; www.dgu.hr

Wybrane agencje i urzędy państwowe Republiki Chorwacji

Agencja Promocji Eksportu i Inwestycji w Republice Chorwacji
Agencija za promicanje izvoza i ulaganja Republika Hrvatska
Andrije Hebranga 34, 10 000 Zagreb 10000
tel.: +385 1 4866-000, 4866-001, fax: +385 1 4866-009
e-mail: info@apiu.hr; www.apiu.hr

Chorwacka Agencja Akredytacyjna
Hrvatska akreditacijska agencija
ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
tel: +385 1 610 63 22 fax: +385 1 610 93 22,
e-mail: akreditacija@akreditacija.hr; www.akreditacija.hr

Agencja Nadzoru Usług Finansowych
HAGENA Agencija za nadzor finansijskih usluga
ul. Bogovićeva 1a, 10 000 Zagreb
tel: +385 1 4886740
www.hagena.hr

Agencja Finansowa FINA
FINA Finansijska agencija
Koturaška 43, 10000 Zagreb
tel: 0800 0080, 6127 111
e-mail: info@fina.hr

Chorwacka Agencja Przedsiębiorczości
HAMAG Hrvatska agencija za malo gospodarstvo
Zagreb, Prilaz Gjüre Deželica 7
tel: +385 1 488 10 00; fax: 484 66 12
e-mail: hamag@hamag.hr; www.hamag.hr

Chorwacki Fundusz Prywatyzacyjny
Hrvatski fond za privatizaciju
Ivana Lučića 6-8, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4569111, fax: 4569289
e-mail: hfp@hfp.hr; www.hfp.hr

Chorwacki Urząd Ubezpieczenia Emerytalnego
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4595500, 4577500, fax: +385 1 4595063
www.mirovinsko.hr

Chorwacki Urząd Ubezpieczenia Zdrowotnego
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
Margaretska 3, p.p. 372, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4806333, fax: +385 1 4812666
www.hzzo-net.hr

Chorwacki Urząd Zatrudnienia
Hrvatski zavod za zapošljavanje
Radnička cesta 1, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 6126000, fax: +385 1 6126039
e-mail: hzz@hzz.hr; www.hzz.hr

Izby i organizacje gospodarcze

Chorwacki Komitet Narodowy Międzynarodowej Izby Gospodarczej ICC Hrvatska -
Hrvatski nacionalni odbor Međunarodne trgovačke komore
Roosveltov trg 2, 10 000 Zagreb
Tel.: +385 1 4561546, fax: +385 1 4828380
e-mail: icc@hgk.hr
eee.hgk.hr/icc

Oddział Certyfikacji (Odjel za uvjerenja)
Tel.: +385 1 4606773, fax: +385 1 4606782
e-mail: npintaric@hgk.hr
Oddział Karnetów ATA (Odjel ATA karneta)
Tel.: +385 1 4606781, fax: +385 1 4606782
e-mail: ara@hgk.hr

Chorwacka Izba Gospodarcza
Hrvatska gospodarska komora
Roosveltov trg 2, p.p. 630, 10 000 Zagreb
tel.: +385 1 4561555, fax: +385 1 4828380
e-mail: hgk@hgk.hr
www.hgk.hr

Oddział Stosunków Międzynarodowych (Sektor za međunarodne odnose)

e-mail: eoi@hgk.hr

Sąd Polubowny (Centar za mirenje)

e-mail: sudiste@hgk.hr

Sąd Honorowy (Sud časti)

e-mail: jvrba@hgk.hr

Chorwacka Izba Rzemieśnicza

Hrvatska obrtnička komora

Ilica 49/II, 10 000 Zagreb

tel.: +385 1 4806666, fax: +385 1 4846610

e-mail: hok@hok.hr

www.hok.hr

Chorwacka Organizacja Turystyczna

Hrvatska turistička zajednica

Iblerov trg 10/IV, 10 000 Zagreb

Tel.: +385 1 4699333, fax: +385 1 4557827

e-mail: info@htz.hr

www.hrvatska.hr

Chorwackie Zrzeszenie Pracodawców

Hrvatska udruga poslodavaca

ul. Pavla Hatza 12, 10 000 Zagreb

tel.: +385 1 4897555, fax: +385 1 4897556

e-mail: hup@hup.hr

www.hup.hr

Źródła informacji rynkowych o Chorwacji

INFORMACJE OGÓLNE I MAKROEKONOMICZNE

1. Ministerstwo Gospodarki RP

www.exporter.gov.pl

informacje makroekonomiczne

2. Wydział Ekonomiczno-Handlowy Ambasady RP w Zagrzebiu

www.wehzagreb.com.hr

informacje makroekonomiczne, dostęp do rynku, adresy firm i instytucji

3. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Przedsiębiorczości – Zagrzeb

www.mingorp.hr

informacje makroekonomiczne

---

4. Chorwacka Izba Gospodarcza
www.hgk.hr
informacje ogólne o gospodarce

5. Polsko-Bałkańska Izba Gospodarcza
00-220 Warszawa, ul. Rajców 10,
tel (22) 8320790, fax (22) 8310890,
e-mail: izbapolsko-balkanska@o2.pl
informacje makroekonomiczne, dostęp do rynku, adresy firm i instytucji

DANE STATYSTYCZNE

1. Chorwacki Urząd Statystyczny
www.dzs.hr
dane statystyczne

2. Chorwacki Bank Narodowy
www.hnb.hr
dane makroekonomiczne

ADRESY FIRM

1. Chorwacka Izba Gospodarcza
www.hgk.hr
Procesy i tendencje w gospodarce, informacje branżowe, adresy firm

2. Chorwacka Izba Gospodarcza
www.biznet.hr
zintegrowany system informacji gospodarczej (giełdy towarów i usług)

3. Portal gospodarczy
www.crobiz.biz.hr
adresy firm: produkcja, handel, usługi

4. Katalog firm chorwackich
www.hr
adresy firm: produkcja, handel, usługi

5. Kompas Hrvatska
www.kompass.com.hr
adresy firm chorwackich wg branż

6. Portal informacyjny
www.poslovniforum.hr

INFORMACJE O FIRMACH – WYWIADOWNIE HANDLOWE

1. Przedstawiciel Dun & Bradstreet

www.bonline.hr

wywiadownia handlowa

2. FINA

www.fina.hr

państwowa agencja finansowa-wywiadownia

3. COFACE – Hrvatska

www.cofaceintercredit.hr

informacje o statusie finansowym firm

4. InfoData

www.infodata.pl

wywiadownia handlowa

Godziny pracy urzędów

Biura i urzędy państwowe	08:30 – 16:30	(od poniedziałku do piątku)
Banki	08:00 – 19:00 08:00 – 12:00	(od poniedziałku do piątku) (w soboty)
Sklepy z żywnością	07:00 – 20:00 07:00 – 15:00	(od poniedziałku do piątku) (w soboty)
Pozostałe sklepy	08:00 – 20:00 08:00 – 15:00	(od poniedziałku do piątku) (w soboty)

Prasa

Dzienniki

Dnevnik - poslovni dnevni list

e-mail: dnevnik@eph.hr

www.dnevnik.com.hr

Jutarnji list

e-mail: jutarnji_list@eph.hr

www.jutarnji.hr

Večernji list

e-mail: vecernji@vecernji.net

www.vecernji-list.hr

Vjesnik

e-mail: vjesnik@vjesnik.hr

www.vjesnik.hr

Poslovni dnevnik

tel.: +385 1 63 26 000, fax: 63 26 060

e-mail: redakcija@poslovni.hr

www.poslovni.hr

Tygodniki, miesięczniki

LIDER poslovni tjednik

www.lider.press.hr

GLOBUS nacionalni tjednik

e-mail: globus@eph.hr

NACIONAL

e-mail: nacional@nacional.hr

EUkonomist - mjesečnik hrvatskih poduzetnika

www.eukonomist.hr

Privredni Vjesnik, Hrvatski poslovno-financijski tjednik

e-mail: redakcija@privredni-vjesnik.hr

www.privredni-vjesnik.hr

Inne

- Domena internetowa: .hr
- Kod samochodowy: HR
- Kod telefoniczny kraju: +385
- Sieć elektryczna: 230 V/50 Hz (gniazdka jak w Polsce)
- Chorwackie radio w programie I podaje wiadomości w języku angielskim codziennie w godz. 8.03, 14.03, 20.03 oraz w niedziele o 9.03
- Ośrodki Polonii:
  - Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu
ul. Mesnička 6 dv. I, 10000 Zagreb
tel./fax (00385 1) 4921919. kom. 00385 98 9327359,
e-mail: kopernik@zghinet.hr

– Polskie Towarzystwo Kulturalne im. Fryderyka Chopina w Rijecie
Korzo 35/III, 51000 Rijeka
tel./fax: (00385 51) 214707, kom. 00385 91 2516952,
e-mail: chopin.ri@hl.htnet.hr

Źródła wykorzystanej informacji:

2006 Pre-accession Economic Programme. Government of the Republic of Croatia. Zagreb 2006. Annual Report 2003, 2004. Croatia National Bank. Zagreb 2004, 2005. Banking System in the Republic of Croatia. Croatia Chamber of Economy. Zagreb 2005. Capital Market in the Republic of Croatia. Croatia Chamber of Economy. Zagreb 2005. Chorwacja. Poradnik eksportera i inwestora. Ministerstwo Gospodarki, Wydział Ekonomiczno-Handlowy Ambasady Rzeczypospolitej w Zagrzebiu. Zagreb 2002. Insurance Companies in the Republic of Croatia. Croatia Chamber of Commerce. Zagreb 2005. Makro Prudential Analysis. Croatia National Bank. Zagreb 2005. Mapa możliwości polskiego eksportu– kraje pozaunijne. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa 2006. Polak za granicą 2006. Poradnik Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Warszawa 2006. Standard Presentation Format, 2-nd quarter 2006. Croatia National Bank. Zagreb 2006. Statistical Information 2006. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2006. Statistical Yearbook. Republic of Croatia. Central Bureau of Statistics. Zagreb 2003, 2004, 2005.

Strony internetowe:

Bank Światowy: www.worldbank.org
Centralna Agencja Wywiadowcza / The World Factbook /: www.cia.gov
Centralne Biuro Statystyczne Republiki Chorwacji: www.dzs.hr
Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych: www.case.com.pl
Chorwacka Izba Gospodarcza: www.hgk.hr
Chorwacki Bank Narodowy: www.hnb.hr
Chorwacki Fundusz Prywatyzacyjny: www.hfp.hr
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju: www.ebrd.org
Komisja Europejska: www.ec.europa.eu
Ministerstwo Finansów Republiki Chorwacji: www.mfin.hr
Ministerstwo Gospodarki RP: www.exporter.gov.pl
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP: www.msz.gov.pl
Organizacja ds.Współpracy Gospodarczej i Rozwoju: www.oecd.org